

Slovenski PRIJATELJ.

Izhaja enkrat v mesecu.

Velja 4 gold. av. velj. na leto.

Štev. 9. V Celovcu 15. septembra 1881. XXX. tečaj.

Pridiga za XVII. pobinkošno nedeljo.

(Od ljubezni do Boga.)

„Ljubi Gospoda svojega Boga iz vsega
svojega serca, in iz vse svoje duše in
iz vse svoje misli.“ (Mat. 22, 37.)

Vvod.

Kakor ljubo solnce po dnevi celi svet ogreva in vse stvari oživlja, tako tudi sveta goreča ljubezen vsa naša dela Bogu dopadljiva dela in nas zveličanskemu veselju naravnost nasproti pelje. Kakor pa blede luna po noči le mračno sveti in nobene prave svetlobe nima, ravno tako mračno je življenje človekovo, kateri sam sebe in posvetne dobrote bolj ljubi, kakor Boga, zakaj ljubezen nikoli ne mine, pravi sv. Pavelj, prerokovanja bodo minila, jeziki bodo jenjali in učenost bo prešla, ljubezen sama pa vse preterpi, vse veruje, vse upa in vse prenaša. In dalje pravi sv. Pavelj: Ko bi jes vse človeške in angeljske jezike znal in govoril, ljubezni pa ne bi imel, bil bi kakor bobneča ruda ali kakor ubit zvonec. In ko bi vse svoje premoženje med uboge razdelili; ko bi se postili, da bi vas bila le gola kost in koža; ko bi svojo kri prelitati pustili, ljubezni pa ne bi imeli, vam vse nič ne bi pomagalo. In ko bi jes imel zaderžanje Janeza Kerstnika, ko bi vse grešnike spreobernal, in vas vse v nebesa spravil, ljubezni do Boga pa v mojem sercu ne bi bilo, mi ne bi vse nič pomagalo; vse moje življenje bi bila žalostna in temna noč in vekomaj bi moral po smerti v peklen-skem ognju goreti. To resnico, katero sem vam zdaj ob kratkem

osnoval, vidimo razloženo v današnjem sv. evangelju; mi pa si hočemo danes prizadevati, še bolj na tanjko premisliti in se prepričati, ali še kaj kerščanske ljubezni v našem serci gori. — Preden pa začnem govoriti, prosim vas za navadno poterpljenje.

Razlaga.

Od mladega jutra do terdega mraka se je naš Gospod Jezus Kristus trudil, da bi ljudi podučeval in pravo božjo ljubezen v njihovem serci vnel. Vsi so ga radi poslušali in hvaležno njegove nauke prijemali; le posvetnih, razuzdanih Saducejev in potuhnenih Farizejev se njegove besede nikakor niso prijele. Že tolikokrat jih je v sramoto pripravil in vse njihove zvijače na dan spravil, vendar njihova nevoščljivost jim ni dala miru in zmiraj še so priložnosti iskali, da bi ga vsaj enkrat vjeli ali kakega greha obdolžiti mogli. Judje so namreč iz postav, katere jim je Bog na gori Sinaji dal, sto in trinajst zapovedi narajtali, pa katera med njimi bi bila najimenitnejša, v tem se niso mogli zastopiti; nekateri so to, drugi spet drugo postavo za najpotrebnejšo deržali. Zato so Jezusa obstopili in eden zmed njih ga vpraša in skuša rekoč: Učenik! mi vemo, da ti zmiraj resnico govoriš, povej nam, katera je največa zapoved? In Jezus jim naravnost odgovori: Ljubi Gospoda svojega Boga iz vsega svojega serca, iz vse svoje duše in iz vse svoje misli. Ta je najperva in največja zapoved in korenina vseh drugih zapovedi.

In vendar, kaj je bolj redkega na svetu, kakor prava ljubezen do Boga? V sedanjih časih ljudje to veliko zapoved narobe obračajo in najpoprej sami sebe, potem še le Boga in svojega bližnjega ljubijo. Lažnjivi prijatelji svojim prijateljem zato ljubezen ponujajo, da jih ložej goljufajo, mladenči in deklīči si zato ljubezen prisegajo, da eden drugega v greh zapeljejo. O sveta ljubezen! ti nebeška hči, kaka nečast se tvojemu imenu godi pri nečistih in razuzdanih ljudeh, ki pravijo, da se ljubijo. To ni nobena ljubezen, to je nesramno poželjenje neukrotjenih počutkov in najhujše sovraštvo. Ko bi te tisti, ki te v greh zapeljuje, resnično ljubil, bi varoval tvojo nedolžnost in bi se veselil tvojega deviškega serca, ali on ne porajta na tvojo časno, in še manj na tvojo večno srečo, ampak samo to mu po glavi gre, kako bi svoje živinsko poželjenje pogasil in svoje grešno veselje bolj vžival in v tem obstoji vsa njegova ljubezen.

Bog je nas tako ljubil, da je svojega edinorojenega Sina na svet poslal; on nam je dodelil brez števila dobrot, katere sicer vživamo ali prešteti jih ne moremo, in vendar on nobene ljubezni pri nas ne najde. — Mladina je na duši in truplu vsa omadeževana, veliko jih je že popolnoma zapeljanih in pogubljenih, pa še

več jih na razpotju k dobremu in hudemu stoji; zakonski stan je poln nezvestobe in prepira, in prešestovanja, katerega nekdanj kristjani še po imenu poznali niso, in katerega le imenovati sv. pismo prepoveduje, je tako splošen greh, da si zavoljo njega nihče več veliko vesti ne dela. Pregrehe Sodome in Gomore se doprinašajo med vami, da je groza in strah, in če je Sodomljane in Gomorljane časen ogenj spod neba požgal, menite mar, da bote vi večnemu ušli? Moški spol nima več nobene vere, nobene vesti; čim več nedolžnih zapelje in več greha stori, tim bolj se baha in za toliko večjega korenjaka se derži; on misli, da zakramenti sv. pokore in sv. rešnjega Telesa niso za-nj postavljeni. Ženski spol pa nima nobene sramožljivosti in nobene moči v skušnjavah, in če drugod dekleta rudeče postanejo, kedar kakošno nespodobno besedo slišijo, tukaj v tem kraju za sramoto deržijo, če vsega ne zastopijo, kar k nesramnosti dohaja. In vendar ste se tudi vi pri sv. kerstu hudicu in vsemu njegovemu djanju odpovedali, kakor drugi ljudje, le kerstnih obljub ne deržite. O pač res, da so zdaj tisti časi, od katerih sv. Pavelj svojemu ljubljenu učencu Timoteju piše: „Vedi, da bodo v poslednjih dnevih nevarni časi, zakaj ljudje bodo sebični, lakomni, bahasti, posvetneži, preklinjevalci, nečisti, nesramni s svojim spolom in bodo več ljubili sladnosti, kakor Boga.“ Kdo si upa reči, da se že vse to ne godi, in vsega tega je nemarna, pregrešna ljubezen kriva.

Gospodarji in gospodinje ne spoštujejo svojih podložnih, kakor svoje ljube brate in sestre, ampak imajo jih, kakor najeto živino, le za svoj posveten dobiček. Dokler jim družina dela, imajo jo radi, kedar pa več ne more delati, jim slovo dajo, in če zdravje, življenje, telo in dušo zgubijo, to jim ni mar, da jim le delo opravijo. — Očetje in matere, od nespametne ljubezni do sebe vneti, ne skerbijo za večno zveličanje svojih otrok, ampak le njihov lasten dobiček jim na serci leži. — Mož svojo ženo le tako dolgo ljubi in rad ima, dokler mu vse po njegovi volji in termi stori in more pridno delati; če pa mu le kaka troha navskriž pride, naenkrat vsa ljubezen mine in ugasne. Taka ljubezen, ljubi moji! je napčna, mesena ljubezen, in vas v večno pogubljenje vleče; nasproti pa prava ljubezen nikoli ne mine, ne gleda na gladko lice in rudeče ustnice, ampak vname čednost v srcu in poštenost v zadržanji, pa tako to vname, da še unstran groba ne neha goreti.

Zatorej ljubi moji bratje in sestre! ljubimo eden drugega, pa le kerščansko se ljubimo; eden drugemu v nebesa pomagajmo, da se bomo enkrat tam zgorej skupaj veselili, in če še živ ogenj prave ljubezni, katero vam je Jezus Kristus z nebes prinesel, v našem sercu ne gori, o tedaj se naj vendar enkrat vname in naj vedno gori.

Kakor se rože v svojem cvetju po solncu obračajo in kakor se rumeno solnce v njih juterni rosi utrinja, tako povzdiguje

tudi mi iz te doline solz svoje serce k svojemu Bogu in vzdihujmo k svojemu Očetu, dokler nas ne bo v večni ljubezni na svoje naročje vzel ter z neizvenljivim vencem večnega življenja kronal. Amen.

Pridiga za XVIII. pobinkošno nedeljo.

(Od natolcevanja ali krivih sodeb.)

„In glej! nekateri pismarjev so rekli sami pri sebi: Ta Boga preklinja. In ko je Jezus videl njih misli, je rekel: Zakaj mislite hudo v svojih srcih.“

(Mat. 9, 3. 4)

Vvod.

Neebeški pas kerščanske ljubezni je med nami strašno raztrgan in njeno znamenje je že skoro iz naših sere izbrisano. „Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe,“ uči Jezus Kristus, pa koliko še jih je, vas vprašam, ki to zapoved natanjko deržijo in izpolnujejo? Dan na dan slišimo pripovedovati od kake tatvine, in komaj na eden rop pozabimo, se nam že o drugem pripoveduje; koliko krivice se godi med ljudmi, ne samo med tujimi, ampak tudi med žlahto in sosedi, to sami dobro veste; koliko lažnjivega se črez bližnjega govori, vam tudi ni neznano. Ali hvala Bogu! najdejo se pa vendar tudi pravične duše, ki to za greh deržijo in se vsega tega zvesto varujejo. — In koliko hudega ljudje brez pravičnega vzroka od svojega bližnjega mislijo; koliko krivih sodeb na skrivnem črez njega sklenejo, menim, da tudi sami lahko previdite, ali žalostno je, da tega ne spoznamo za greh ter se tudi veliko ne varujemo. „Zakaj slabo v svojem sercu mislite, bi lahko tudi jes take kristjane nagovoril, ali ne veste, da bo Bog tudi vaše oserčje pregledal in od najskrivnejših misli račun terjal“? Zato bom danes govoril od natolcevanja, od greha, katerega sv. pismo velikokrat v misel vzame, vi pa se ga skoraj nič ne varujete in nič nanj ne porajtate. Pokazal vam bom

I. koliko velike škode pride iz natolcevanja ali krivih sodeb; in

II. kako se te pregrehe najložej obvarujemo.

Preden pa začnem ta nauk razlagati, se vam priporočim za navadno poterpljenje!

I. del.

Natolcevanje ali krive sodbe se tisti človek deležen stori, ki svojega bližnjega brez vsega pravega vzroka slabo sodi ali slabo od njega misli; postavim: mož vidi svojo ženo z drugim moškim govoriti, in precej meni, da je nezvesta in da ima kakošno posebno zvezo z njim; sosed vidi svojega soseda, kako je zadovoljen in kako mu vse po sreči gre, in že mu misel po glavi hodi, da ne dela vse po pravici, ampak da z goljufijo svoje premoženje skupaj grabi. Kaj takega misliti, ljubeznjivi moji! ni dopuščeno, in kerščanska ljubezen vse to ostro prepoveduje, zakaj ona je do brotljivo, pravi sv. Pavelj, nobene krivice ne dela in nič hudega ne misli. (I. Kor, 13, 5.) Zato tudi sv. Krizostom imenuje ta greh strupen studenec vse nesreče in najbolj žalostnih nastopkov. Iz natolcevanja, pravi on, teče sovraštvo kakor iz studenca, in naša serca zoper najbolj nedolžne duše razserdi in podšunta. Ta peklenska prikazen razdere cele hiše in jih ob mir in pokoj pripravi.

Gorje tedaj ljudem in hiši, kamur ta greh enkrat zajde. Kakor hud vihar pogasi vso ljubezen med zakonskimi, razdraži otroke zoper stariše, brate zoper sestre, družino zoper gospodarja in podložne zoper naprejpostavljene. Zato tudi Jezus, naš božji učenik, tako lepo opominja: „Nobenega nikar slabo ne sodite, da tudi vi ne bote pri sodbi slabo obstali.“

Jes pač po pravici imenujem tistega nesrečnega, od katerega imamo enkrat slabo mnenje, ker naj stori, kar hoče, težko nas bo tako daleč pripravil, da bi ga spet ljubili in radi imeli; še celo njegove čednosti in dobre lastnosti vtegnemo za greh deržati. Kakor bolniku, kateremu se žolč v želodec razlije, najžlahtnejše zdravilo nič ne pomaga, temuč le škoduje, ravno tako tudi nam, ki smo svojega bližnjega slabo obsodili, njegovo najlepše zadržanje ne dopade ter celo njegovo bogaboječnost le za hinavščino deržimo.

Kralj Asvir se je nad svojim služabnikom Amanom grozno raztogotil. Amon je v svoji nesreči h kraljici bežal, njej pred noge padel, pobojšanje obljubil in jo s povzdignjenimi rokami prosil, naj bi ona kralja potolažila. Kralj pa ravno v tem trenutku skoz vrata stopi in ko je videl Amana pred nogami kraljičinimi klečati, mislil, je da morebiti kraljico celo v greh napeljuje. „Kaj, zavpije ves čern od jeze, ali tudi mojo ljubljeno kraljico ta hudodelnik nadleguje? In v mojem poslopju in pred mojimi očmi se kaj takega podstopiš?“ In pri priči ga je dal na vislice obesiti. Povejte meni, ali je mogoče ponižno priprošnjo za očiten greh deržati? Da! natolcevalcu je vse mogoče. Kakor hitro ta greh naše serce prevzame, deržimo pokoro za hinavščino, in kdor nas časti, mislimo, da nas zaničuje. Globoko tedaj vtisnite v svoje serce besede sv. pisma: „Če resnično hudega nad bližnjim ne vidite, nikar hudega od njega ne mislite, ampak počakajte do sodbe, pri kateri bodo

misli in skrita dela razodeta. Ne sodite pred časom, dokler Gospod ne pride, kateri bo razsvetlil, kar je v temi skritega in bo misli serc razodel.“ (I. Kor. 4, 5.)

Ali s temi besedami nočem potuhe dajati tistim, ki očitno slabo živijo, kajti kdo zamore od takih kaj dobrega misliti? Če slabovestni kristjani službo božjo zasmehujejo in pridige v nemar puščajo, če požrešniki zapovedane poste očitno zaničujejo, če očitni sad zgubljeno čistost kaže, kako je mogoče od takih oseb dobro misliti? Modri v sv. pismu pravi: „Ta, ki hudobnega za pravičnega šteje in ki nedolžnega obsodi — oba sta pred Bogom gnjusoba.“ (Preg. 17, 15.) Ampak jes danes le tistim hočem na serce govoriti, kateri radi opravljive jezike poslušajo, in vsakega človeka rádi obsodijo, sami sebe pa za pravične deržijo; kateri v slabih pajčevinah debele vervi vidijo in majhno mušico za velikega slona imajo, tem hočem povedati besede sv. Pavlja, s katerimi pred natolcevanjem svari, rekoč: „Kaj sodiš svojega brata ali kaj zaničuješ svojega brata? Vsi bomo stali pred sodnjim stolom Kristusovim“, (Rim. 14, 10.) ter od svojih duš odgovor dajali. — Da pa ne bomo vsakega človeka precej za velikega grešnika imeli in da se bomo ložej natolcevanja obvarovali, hočem vam še povedati, kako se imamo v tem zaderžati.

II. del.

Če mi o katerem človeku slabo mislimo, pa nobenega gotovega vzroka nimamo, razun tega, da ljudje tako govorijo ali da se nam tako zdi, tedaj moramo njega samega vprašati, kako se ta ali una reč zaderži, v kateri ga krivo sodimo. En sam prijazen pogovor bo dolgoletno jezo izkoreninil in najnevarnejše natolcevanje razkropil, kakor razpodi juterno solnce škodljivo meglo.

Kako gerdo jezo je postavim Savelj v svojih persih redil do nedolžnega Davida! Kako grozovito ga je preganjal, ker je mislil, da mu David po življenju streže in po kraljevem sedežu hrepeni! Da bi David svojo nedolžnost na dan spravil, gre po noči v Savljev šotor in mu na tihem vzame sulico in piten kozarec. Drugi dan pa gre na vse zgodaj na hrib, kaže kralju sulico in ga tako nagovori: Moj Gospod in moj kralj! ko bi jes tebi resnično po življenju stregel, kakor ti tvoji prilizovalci pripovedujejo, bil bi te lahko pretečeno noč s to-le sulico umoril in Izraeljsko krono na svojo glavo postavil. Spoznaj tedaj, da mene ne žeja po tvoji kervi, in nikar ne sovraži me, ki tebe ljubim, in nikar ne preganjam mene, ki rad dam in pustim za te svoje življenje. Skoz te besede je bil Savelj tako omehčan, da se je na glas jokal, spoznal svojo neumnost in preklel svoje natolcevanje; zahvalil se je Davidu, kakor svojemu največjemu dobrotniku in mu naprej povedal, da bo še enkrat kralj postal. „Grešil sem, pridi nazaj, moj sin David!

jes ti ne bom nič več žalega storil, zdaj še le spoznam, kako neumno sem delal in kako malo sem tebe poznal". (I. kralj. 26, 22. 39.)

Oh koliko preganjanih Davidov bi tudi zdaj svojo glavo povzdignilo, ko bi le smeli govoriti! koliko mož bi spet ljubilo svoje žene, katere zdaj sovražijo, kakor divjo zverino! koliko prijateljev bi se spet objelo, ki se zdaj niti videti ne morejo, ko bi le meglo razpoditi mogli krivega natolcevanja, katera jim je pogled otemnela. Dokler pa se temni oblaki krivih sodb pred našimi očmi valijo, tako dolgo bomo celo angeljsko nedolžnost sovražili in najzvestejšega prijatelja za sovražnika deržali. Peklenski sovražnik namreč dela ravno to, da da bi v naša serca jezo zasejal, kar je Bog storil tistim, ki so Babilonski turen zidali. Da bi njihovo prevzetno zidanje končal, ni lesa sežgal, tudi kamenje in opeko jim je pustil, samo njihov jezik jim je zmotil, da niso več drug drugega zastopili. Ravno takih zvijač se tudi satan poslužuje; zakaj če vidi, da mož in žena v edinosti živita, ali da kaka hiša kerščanski mir vživa; če vidi, da kateri namestnik božji kaj velikega za božjo čast stori, precej obudi v človeških sercih napčne misli in natolcevanja in jih podšunta, da drug drugega ne poslušajo in da se med seboj ne pogovorijo.

Oj, ne pustimo mu tega veselja in nikar drug drugega v pekel ne pahajmo, temuč tako storimo, kakor je storil oče zgubljenega sina. Ko se je sin poln žalosti vergel v naročje svojega očeta, ga je ta z velikim veseljem sprejel, lepo in pošteno oblekel in zavoljo njega veliko gostarijo napravil. Stariši sin pa je postal nevoljen, ko je videl veselje svojega očeta, in se je bal, da ne bi mlajši sin premoženja svojega očeta podedoval; in ta misel ga je tako pekla in to natolcevanje ga je tako grizlo, da še v hišo ni hotel iti. Dobri oče pa mu je sam nasproti šel in ko je vzrok njegove nejevolje zvedel, ga je objel, poljubil in rekel: „Nikar se ne moti, moj sin! ti boš moj dedič, in vse, kar je mojega, je tudi tvoje.“ In te kratke besede so vso jezo pogasile ter očeta in sina popolnoma spravile.

Po tem vzgledu tudi mi ravnajmo; ne poslušajmo praznih pogovorov in ne verujmo vsega, kar ljudje na dan izvlečejo, temuč sami se prepričajmo, ali je to, kar od daleč vidimo, tudi od blizu černo, in sence greha nikar za resničen greh ne deržimo, saj sv. pismo samo pravi: „Nikogar (v svojem sercu) ne obsodi, preden ne izprašaš, (Sirah 11, 7.), in v hiši pravičnega ne išči hudobije.“ (Preg. 24, 15.) Bog sam vidi serce in vse okoljščine, človek pa vsega ne ve, zatorej ne sme naglo soditi svojega bližnjega, sicer bo tudi črez njega slaba sodba iztekla. Amen.

Pridiga za XIX. pobinkošno nedeljo.

(Od sv. meše.)

„Nek človek je napravil veliko večerjo, in jih je veliko povabil.“ (Luk. 14, 15.)

Vvod.

Večerja, ktero sv. evangelje pripoveduje, ni samo podoba katoliške cerkve, temuč tudi podoba tiste velike in čudovitne večerje, katero je Jezus zadnji večer pred svojim terpljenjem in svojo smertjo deržal, ko je s svojimi apostelji velikonočno jagnje jedel in daritev novega testameta postavil. — In daritev, katero je naš Zveličar takrat postavil, je daritev sv. meše, ki se še zdaj v katoliški cerkvi opravlja in se bo do konca sveta opravljala. Sv. meša je namreč tista čista in prava daritev, od katere je božji prerok Malahija že v stari zavezi prerokoval, ko je Judom rekel: „Nobenega dopadenja nimam nad vami, pravi Gospod vojskinih trum, in darov iz vaših rok ne bom več jemal; zakaj od solnčnega vzhoda do zahoda bo med narodi veliko moje ime, povsod se bo daroval čist dar mojemu imenu, ker moje ime bo veliko med narodi, tako govori Gospod vojskinih trum.“ (Malah. 1, 10—11.) Kdo ne ve, kako natanjko, da se te prerokove besede spolnujejo? Ni več na svetu dežele, ne kraja, kjer bi ne bilo kristjanov; kamurkoli pa je luč sv. evangelija prisijala, se povsod čista daritev sv. meše Bogu opravlja. In iz te daritve prijemajo kristjani obilen sad in nezapadljive milosti, ako jo z mešnikom spodobno in v Bogu zbrani opravljajo; zakaj ona božjo jezo tolaži in zaderžuje, in grešnikom spreobrnjenje in odpuščenje grehov zadobiva; ona vrata nebeška odpira in našega ljubega Očeta k milosti nagibuje. Koliko ima toraj cene in koliko vrednosti? kako lepo in kako sveto se moramo pri njej zadržati!

Danes vam tedaj hočem pokazati,

I. da je sv. meša najsvetejša in Bogu najdopadljivejša daritev, in

II. kako se imamo zadržati, ako hočemo sadú sv. meše deležni biti.

Veliko očakov in prerokov je zdihovalo in hrepenelo po daritvi sv. meše, ali ni jim bilo dano se je vdeleževati; zatorej, ljubeznjivi moji, nikar Boga ne dražimo, ampak dajmo mu hvalo, katera mu gre. Preden pa začnem, prosim vas za navadno poterpljenje!

I. del.

Daritev sv. meše tolaži božjo jezo in zadržuje, da se ne razlije nad grešniki, kakor zaslužijo. Z grehom se Bog razžali in njegova jeza se vname; da se pa božja jeza spet utolaži, mora se razžaljenemu Bogu za storjene krivice zadosti storiti. Jezus Kristus je mesto nas s svojo smertjo na križu Bogu zadosti storil ter razžaljeno jezo božjo utolažil; „on je, pravi sv. apostelj Janez, sprava za naše grehe, pa ne le za naše, ampak tudi za grehe vsega sveta.“ (I. Jan. 2, 2.)

V starem testamentu je Bog, kakor dobro veste, večkrat očitno svojo pravično jezo nad grešniki izpustil, in jih precej po storjenem grehu po zasluženju krotil; sv. pismo nam to resnico v več zgledih pred oči stavi. Ko so bili ljudje po svetu vsi meseni in spačeni, ter niso več za Boga marali, je Bog ves svet v strašnem potopu razdjal. — Ko so se hudobna mesta po mlaki ostudnih pregreh valjale, je božja pravica z žvepljenim ognjem spod neba ukončala mesta Sodomo, Gomoro, Seboim, Adamo in Segar z njihovimi nesramnimi prebivalci vred. Ko je bil egiptovski kralj Farao Bogu nepokoren ter ni pustil Izraeljcev iz Egipta, bil je z vso vojsko v valovih rudečega morja pokopan. Ko so Izraeljci zoper Boga in njegovega služabnika Mojzesa v puščavi godernjali, prišle so ognjene kače ter jih veliko pomorile. Ko je nek jud v praznik derva v puščavi pobiral, ukazal ga je Bog do smerti pobiti. In koliko drugih takih zgledov božje ostre pravice bi se vam še lahko iz sv. pisma navedlo!

Dan današnji se pač malokedaj tako očitne in strašne šibe božje jeze kažejo. Ali morebiti zato, ker se zdaj manj greha stori, kakor v starem testamentu? Ali smo morebiti zdaj, ko božjo voljo bolj spoznamo, kakor so jo v starem testamentu spoznali, zavoljo tega vrednejši božje milosti in božjega prizanašanja, kakor nekdanj? Oh, ljubi moji kristjani! Bog dobro ve in na sodnji dan bomo tudi mi izvedeli, ali se dan današnji še več greha ne stori, kakor kedaj. Saj zdaj bolj vemo, kaj je prav in kaj ni prav, zdaj bolj spoznamo božjo voljo, kakor so jo nekdanj spoznali, in zatorej smo bolj nevhvaležni, kakor v starem testamentu, če grešimo. Bog se z grehom zdaj še ravno tako razžali, kakor nekdanj; on je včera in danes ravno tisti, torej greh zmiraj enako sovraži. Da nas pa zdaj več tako očitno ne tepe, kakor nekdanj, temu je najbolj vzrok daritev sv. meše. Cerkev, naša ljuba mati, namreč vsak dan daruje Jagnje božje ter prosi Boga, naj grešnikom prizanaša zavoljo terpljenja in zasluženja tega nedolžnega Jagnjeta. In zavoljo tega presvetega dara nam Bog Oče tudi zares prizanaša.

Nekateri sicer pravijo, ko bi Bog res tako oster bil in greh tako kaznoval, kakor duhovni pravijo, bilo bi že zdavnej vsega konec. Ali nikar se prezgodaj ne posmehujte; zakaj Bog res tako

očitno več ne kaznuje, pa ne zavoljo vas, hudobneži, ki niste nobene milosti vredni, temuč zato, ker se Jezus vsak dan pri sv. meši za naše grehe daruje; toda tako odložena kazen še ni odpuščena, česar se bote tudi vi prepričali, čeravno bode takrat menda že prepozno za vas.

Od pobožnega kraljiča iz Indije se bere, da je bil nekega dne s svojo vojsko na morju, kjer se je takošen vihar vzdignil, da so bili že vsi v očitni nevarnosti utoniti. Kraljič vzame v tej strašnej nevarnosti nedolžno dete v svoje naročje, ga povzdigne proti nebesom in s solznimi očmi moli: „Če smo tudi mi grešniki, o Bog! je vendar to dete brez greha. Zavoljo nedolžnosti tega deteta se nas usmili, o Gospod Bog! čeravno smo grešniki.“ In glejte! Bog je uslišal njegovo prošnjo, vihar je utihnil, valovi so se vlegli in nevarnost je minila. Če je pa, ljubi moji! nedolžnost tega deteta pri Bogu toliko zamogla, kaj pravite, koliko bo še zamoglo nedolžno Jagnje božje, ki grehe sveta odjemlje, in se za nas pri sv. meši daruje? Pa k sv. meši moramo vselej priti s kesanim in ponižnim srcem, z živo vero in sv. častjo; o tem pa v

II. delu.

Ni zadosti, če je kdo samo s telesom v cerkvi priučujoč, ampak treba je tudi, da se ondi spodobno zaderži. Spodobno pa se pri sv. meši tisti zaderži, ki se med sv. mešo bogaboječe obnaša, ki se tedaj ne ozira radovedno okoli sebe, ki se ne posmehuje, ne čenča, temuč se vseh nespodobnosti varuje in s svojim zunanjim zadržanjem kaže, da je v molitev in v Boga zamaknjen. Spodobi se tudi med sv. mešo klečati, če je le mogoče, da ni prevelika stiska in po tleh silno gerdo in umazano. Kdor pa zavoljo slabosti svojega telesa ne more pri celi sv. meši klečati, naj kleči vsaj od sanktusa noter do tistega časa, ko mešnik svoje čveterne perste nad kelihom v vodi umijejo. Kdor bi pa tudi toliko časa ne mogel klečati ali zavoljo svoje bolehnosti ali zavoljo velike stiske po cerkvi, naj vsaj med povzdigovanjem in zavživanjem poklekne, in tudi mešnikov blagoslov naj klečé prejme. Opazil sem, ljubi moji! da ste se po leti večjidel lepo zaderžali, morebiti zato, ker malopridneži radi svojo farno cerkev zapuščajo in po božjih potih in drugih posvetnih opravkih hodijo, ali po zimi, ko vsa druhal skupaj pride, je zadržanje veliko slabše.

Zatorej ljubi kristjani! ako želite spodobno pri sv. meši biti, pomislite že na poti proti cerkvi, da greste tako rekoč na goro Kalvarijo, kjer se Jezus sam za naše grehe daruje, in spoznajte svojo nevrednost, pri tako svetem pravilu priučujoči biti. Ne hodite v cerkvi med tiste, katere poznate, da se med sv. mešo radi pogovarjajo in posmehujejo; oni so izveržek kersčanstva in ogiblajte se jih, da vas v enake nespodobnosti ne zapeljejo, ampak hodite

med bogaboječe, in ko bi vas kdo za kako nepotrebno reč v cerkvi vprašal, molčite in nič ne odgovorite, kakor da ne bi slišali vprašanja, ker cerkev ni hiša pogovarjanja, ampak hiša molitve.

Ali ni malo kristjanov, kateri se pri sv. meši tako nespodobno vedejo, da bi jih po vsej pravici z besedami sv. Krizostoma nagovoril: Tam stoji mešnik in molitve vseh pričujočih Bogu daruje; vi pa se smejete, se ne bojite, se ne tresete! O kristjan! ki se v cerkvi med sv. mešo nespodobno in pohujšljivo vedeš, pomisli vendar, kje in pred kom da si. Pred kraljem, morebiti še pred svojo gosposko se lepo in spodobno vedeš, kako tedaj moreš v hiši božji tako zanikern biti in se pred Bogom, katerega angelji molijo, nespodobno obnašati?

Koga ne obleti sv. jeza, kedar sliši ali bere, da so judovski duhovni in pismarji Jezusa ravno takrat zasmehovali in se mu rogali, ko je v neznanih bolečinah na križu visel in se za ljudi celega sveta nebeškemu Očetu daroval? Največjega dobrotnika ne le na križ pribijati, ampak poverh ga še v smertnih težavah zasramovati in umirajočemu se v lice smejati, — večja gerdoba se pač ne da misliti! Kdor pa se med sv. mešo, ko Jezus svojo na križu opravljeno daritev ponavlja, smeje ali pogovarja ali je kaj boljši, kakor hudobni farizeji?

O vi tedaj, ki iz slabih namenov semkaj pridete, ne zato, da bi Jezusa molili, ampak da bi sebe skazovali in svoje razuzdane oči z radovednimi pogledi nasitovali, kaj vendar mislite in na koga zaupate? — Mojzes se je moral izzuti, ko se je približal gorečemu germu na gori Horeb, in Bog sam mu je rekel: „Ne hodi blizu semkaj, sezuj čevlje s svojih nog, zakaj ta kraj, na katerem stojiš, je sveta zemlja.“ (II. Mojz. 3, 5.) Sv. zemlja pa je tudi ta, na kateri vi stojite, in vendar vi brez priprave, brez straha noter stopite; ali Jezus ne bo zmiraj molčal, ne bo vam zmiraj prizanašal. Rekel je, kakor ste danes slišali, da je veliko poklicanih, malo pa zveličanih; dobro me zastopite, da tudi vi ne bote med zveličanimi, če se ne bote poboljšali. Amen.

Pridiga za XX. pobinkoštno nedeljo.

(Tudi med ljudmi se lahko brumno živi.)

„Rekel pa je vsem: Ako hoče kdo za menoj priti, naj zataji sam sebe, naj vsak dan svoj križ zadene in naj hodi za menoj.“ (Luk. 9, 23.)

V v o d.

Velike zmote se dandanešnji na svetu slišijo in čudne zmešnjave se med ljudmi godijo. Ne manjka se takih, ki mislijo, da je brumnost le za menihe in nune, ki v klostrih prebivajo, ali k večjemu za duhovne, ki so v božjo službo posvečeni. Kdo bi zmiraj molil in v cerkvi tičal? pravijo nekateri, duhovni naj molijo in v cerkev hodijo, mi imamo druge bolj potrebne opravke. Kdo bi tolikokrat k spovedi letal? pravijo drugi; naj tisti k spovedi hodijo, kateri imajo čas in ne vejo kaj boljšega delati. Kdo bi se postil in sam sebe trafil, pravijo tretji; postili se bomo takrat, kedar ne bomo imeli kaj jesti ali nam nobena reč ne bo dišala. In tako se slehern izgovarja; samega sebe zatajiti pa nobeden noče. Jezus pa je, pravi sv. pismo, vsem rekel: „Kdor hoče za menoj priti naj zataji sam sebe, naj svoj križ zadene in naj hodi za menoj.“ Vsem brez razločka je tedaj to rekel, in nobenega ni izvzel. Čujte in molite, je djal, da v skušnjavo ne padete, in tega tudi ni djal samo duhovnim, da morajo moliti, ampak tudi kmetom in deželskim gospodom, moškim in ženskam je to rekel. „Ne upijajte se z vinom, v katerem je nečistost,“ je rekel; kdor se tedaj vpijani, stori greh in si služi pekel, naj bo mlad ali star, bogat ali reven, gosposkega ali kmečkega stanu. To je le vaša nes pamet, če mislite in pravite, da med ljudmi, med svetom, se ne more brumno živeti in ne zvesto Bogu služiti.

Zavoljo tega vam hočem danes pokazati, da je v slednjem stanu človek lahko in tudi mora brumen biti,

I. zato, ker imamo dosti pripomočkov, in

II. zato, ker imamo veliko vzgledov, kateri nas k brumnosti opominjajo.

Preden začnem, vas prosim za navadno poterpljenje!

I. del.

Dandanešnji, pravijo, ni več tako na svetu, kakor je nekdaj bilo, in tako brumno živeti, kakor so svetniki nekdaj živeli, ni

več mogoče. Ali to ni res, ljubi moji! in vi se jako motite. Mi še zdaj lahko ravno tako sveto živimo, kakor so nekdanj svetniki živeli, in tudi moramo tako sveto živeti, ako se enkrat hočemo z njimi v nebesih veseliti; zakaj ravno tisti Bog, ki je svetnike sodil, bode tudi nas sodil, ravno po tistem potu, po katerem so oni hodili, moramo tudi mi hoditi, pripomočkov k brumnosti pa, bi rekel, imamo še mi več, kakor so jih oni imeli.

Po nauku sv. učenikov sta posebno dva pripomočka, katera nas najbolj k brumnosti napeljujeta in najbolj gotovo pred grehom varujeta; in ta dva pripomočka sta: vredno in večkratno prejetje zakramentov sv. pokore in sv. rešnjega Telesa, in potem zvesto in pobožno poslušanje božje besede, ki se v pridigah in kerščanskem nauku razlaga. Kdor se teh dveh pripomočkov poslužuje, bode gotovo tudi bogaboječe živel in ne bo pravega pota v nebesa zgrešil.

In ravno teh dveh pripomočkov se poslužiti, imamo v zdajnjih časih toliko priložnosti, da morebiti še nikoli toliko ne. V prvih časih kerščanstva je bilo malo duhovnov, in še ti, ki so bili, so se morali vedno skrivati, da niso bili umorjeni; zdaj pa je dosti duhovnov, ki ne učijo na skrivnem, ampak očitno, ko bi jih le hoteli poslušati. Vsako nedeljo in vsak zapovedan praznik se vam oznanjujejo kerščanske resnice, kako se morate zadržati in greha varovati, in vsak, kdor le hoče, lahko sliši in se podučí, kar mu je vedeti treba. Da k spovedi pridete, vam ni treba dva ali tri dni daleč hoditi, in se v nevarnost podajati, ampak blizu imate do spovednika, in kedarkoli se vam poljubi, se lahko k njemu podaste. In koliko lepih, svetih bukev imamo, katerih poprej niso imeli, in iz katerih se lahko sami učimo in k ljubezni do Boga vnemamo.

Vse to je prav, bote vi rekli, ali zdaj je zapeljivosti na svetu toliko, da je ni še nikoli toliko bilo, in da se človek ne more pred njo obvarovati. — Pa tudi v tem se vi motite in nimate prav. Zapeljivosti je zdaj na svetu res veliko, pa je tudi poprej nikoli ni manjkalo. Sv. Pavelj pravi: „Hudič zmiraj okoli hodi, kakor dereč lev, in gleda, kje bi koga zadavil ali požerl.“ Ali mar mislite, da v tistih časih, v katerih so sv. Katarina in druge device živele, ni bilo nič zapeljevanja in nič hudobnih ljudi? Malo ste podučeni, če kaj takega mislite. Dosti je bilo tudi takrat hudobnih ljudi, in slobodno rečem, da jih je bilo še več, kakor zdaj. Dosti je bilo fantov in deklet, ki so razuzdano življenje črez vse ljubili in v slabih tovaršijah svoje veselje imeli. Dosti je bilo zapeljivcev, ki so znali z lepa in s huda v greh nagovarjati; ali modre device se niso dale premotiti ter so svojemu nebeškemu ženinu vedno zveste ostale.

Zatorej je moja misel ta: Nikar ne tožite, kako spačen da je svet, in nikar se ne izgovarjajte, da ste med takimi ljudmi, kateri vam ne pustijo brumno živeti; kdor hoče izgovore delati, jih lahko

povsod dobi. Le božjo besedo z zbranim duhom poslušajte in po njej svoje misli in dela ravnajte; le sv. zakramente pogostoma in vredno prejemajte, in lahko bote Bogu služili in se greha varovali, akoravno morate v sredi hudobnih ljudi živeti. Če pa do božjega nauka nimate nobenega veselja, če vas mraz in vročina spreletava, kedar je treba k spovedi in k sv. obhajilu iti, potem se ni treba čuditi, da vas tako lahko zapeljejo in da na Boga tako hitro pozabite.

Človek se mora vojskovati in premagovati, in nebeško kraljestvo, pravi Jezus, silo terpi in le silni ga bodo na se potegnili. In kako silni so bili nekateri svetniki, bote slišali v

II. delu.

Ko bi hotel tako živeti, pravi marsikateri, kakor duhovni učijo, bi komaj bilo, da bi vse popustil, v puščavo šel in tam Bogu služil. Toda to ni res, da bi kaj takega od vas zahtevali, ampak ostanite vsak v tistem stanu, v katerega vas je Bog postavil, ker zveličate se lahko v vsakem stanu, ako le svoje dolžnosti dopolnujete.

David je bil mogočen kralj in je imel neizrečeno veliko opraviti. Hude vojske je imel in težke dolžnosti so na njegovih ramah slonele, vendar je slednji dan sedemkrat molil. Ker po dnevi ni časa imel, je večkrat po noči vstal in svojo dušo k Bogu povzdignil; roke je imel pri delu, misli pa je proti nebesom pošiljal. — Na-nj se spomnite vi, ki se zmiraj izgovarjate, da imate od jutra do večera toliko skerbi, da vam ne pripustijo moliti, ne k spovedi in ne k sv. obhajilu hoditi. On je bil tako z delom obložen, da ste vi malokaterikrat tako, in vendar nikoli ni pozabil, Boga zahvaliti in se mu priporočiti; vi pa še enkrat v mescu nimate časa, svojo dušo s sv. zakramenti preskerbeti? O kako mlačnih in povesetnih misli ste pač vi!

Job je bil silno bogat in premožen mož, vendar svojega serca ni na blago navezal, ampak na Boga je vse zaupal. Naredil je obljubo, da ne bo nikoli v kakošno nečisto misel privolil, in tudi svoje otroke je lepo učil in vsak dan za nje daroval. Na njega pogledjte, vi stariši! Res, da imate včasih veliko opraviti, vendar toliko nikoli ne, da bi zraven ne mogli na Boga misliti in za svoje otroke skerbeti. Če imate tudi še toliko premoženja, pijanosti in požrešnosti se vendar lahko varujete.

Ali zakaj bi vam iz sv. pisma nadalje brumne ljudi našteval; mislite, da dandanešnji ni več nobenega bogoljubnega človeka? O hvala Bogu! tako daleč še ni prišlo. Tudi med nami se še najdejo očetje in matere, gospodarji in gospodinje, kateri svoje otroke in svoje posle po kerščansko učijo in so prav treznega zaderžanja. Najdejo se mladenči in dekleta, ki so sramožljivih lic, ki svoje

devišstvo varujejo in se vsakega zapeljevanja izogibljejo. Če tedaj nekateri lahko brumno živijo in se greha ogibljejo, zakaj bi se pa drugi ne mogli?

Res je sicer, tega ne bom tajil, ko bi se vsi ljudje okoli nas lepo zadržali, bi tudi mi lažej brumno živeli; ali kolikor več truda in premagovanja čednost in brumnost stane, toliko več zasluženja ima pred Bogom. Zavaljo tega pravi sv. papež Gregor: „To ni nič tako velikega, tako posebnega, tako zasluženja vrednega, če kdo med zgolj brumnimi brumno živi; človek, ki nič grešnega ne ve, ne vidi in ne sliši, mora brumno živeti. Ali kaj velikega, kaj posebnega, kaj zasluženja vrednega je, če kdo med grešniki pravičen, med hudobnimi brumen ostane, če vse s poti spravi, kar bi ga vtegnilo od brumnosti nazaj deržati; če vse grešne zglede, ki bi ga vtegnili zapeljati, zaničuje; če vse težave, katere bi ga vtegnile na poti brumnosti vstrašiti, serčno premaga: to je kaj velikega, to je kaj posebnega, to je vredno z nebeškim veseljem poplačano biti.“

Zatorej, ljubi moji! če morate med hudobnimi živeti, deržite se zvesto božjih nauk, katere od pridigarjev in spovednikov slišite, ter se ne pustite preslepiti. Če drugi ob petkih in zapovedanih postih brez vesti meso jejo, nikar jih ne posnemajte, in bodite pokorni svoji materi, katoliški cerkvi. Če nekateri v vinu in nesramnih gerdihih rečeh svoje veselje iščejo in v slabih tovaršijah svoje dneve tratijo, ne ravnajte se po njih, ampak bodite zmerni in ne pustite se zapeljati. Če se drugi iz pridigarjev in iz božje besede norca delajo, in spoved in sv. obhajilo za prazne in nepotrebne reči deržijo, nikar ž njimi ne deržite, ampak radi v cerkev hodite in večkrat svojo vest očistite. Če nekateri nad vsakim svoj jezik brusijo, nad vsakim velike pregrehe vidijo, le nad seboj ne, ter med ljudmi zdražbe delajo, deržite jezik za zobmi, da ne bote Boga razžalili in ne bližnjega na poštenji poškodovali. In da z eno besedo rečem, bodimo varni, in pazimo, da nas nobeden ne goljufa, zakaj dnevi so kratki, pravi sv. pismo, in kdor meni, da stoji, naj gleda, da ne pade. Amen.

Pridiga za XXI. pobinkošno nedeljo.

(Od izgovorov opravljalivčevih.)

In gospod se je usmilil tistega hlapca,
in ga je izpustil, in mu dolg odpustil.^a
(Mat. 18, 27.)

V v o d.

Ali poznate vi tega ljubeznivega kralja, kateri je svojemu slažabniku toliko milosti skazal! Ali veste, kdo je ta dobri gospod, ki je svojemu hlapcu tako velik dolg odpustil? — Glejte, ta ljubeznjivi kralj, čigar usmiljenje nima nobene mere, je naš Stvarnik in Bog, ki ljudem najgerše in največe hudobije odpušča, če se le s skesanim srcem obtožijo in spovejo; ta dobri Gospod je naš nebeški Oče, čigar milost sega od solnčnega vzhoda do zahoda in kateri ne želi našega pogubljenja, temuč da se spokorimo in večno živimo. — Ker imamo tedaj vsi tako dobrega Očeta v nebesih, kateri nam vse želi in da, kar k našemu zveličanju služi, tedaj smo mi vsi njegovi otroci, med seboj bratje in sestre ter moramo med seboj prijazni in usmiljeni biti, s slabostmi bližnjega poterp-ljenje imeti in ga nikdar opravljati ali njegove slabe navade raznašati.

Toda, ljubi moji! položite roko na svoje serce in odgovorite, ali ima kdo s svojim bližnjim toliko usmiljenja, kakor ga ima Bog z nami? Ah, kakor hlapec v današnjem evangelju tudi mi pri vsaki priložnosti svojega bližnjega stiskamo, opravljamo, obrekujemo, ob dobro ime, čast in poštenje spravljamo, in mesto, da bi svoje pregreške spoznali, se le radi za dobre držimo in vsakoverstne izgovore iščemo. — Ali kako malo bodo vsi ti izgovori pred sod-njim stolom Jezusa Kristusa veljali, vam hočem danes pokazati; in vi vsi, ki imate navado, svojega bližnjega opravljati, in ki svoje največe veselje v tem najdete, če morete svoje sosede ali sosedinje prav počerniti, poslušajte me, da bote izvedeli, kako so vsi vaši izgovori prazni in pred Bogom brez veljave.

I. Vi se izgovarjate na svojega bližnjega in njemu vzrok dajate, ali zastonj, kar bom pokazal v I. delu.

II. Vi se izgovarjate sami s seboj, kakor da bi vi pravico imeli, pa se zlo motite, kar bom pokazal v II. delu.

Ljubeznjivi bratje in sestre! še enkrat vas opomnim: nauk, katerega vam bom danes dal, je koristen in morebiti bolj k zve-

ličanju potreben, kakor vi mislite, zatorej ga poslušajte z veselo dušo in si ga globoko v serce vtisnite!

I. del.

Modri učeniški pravijo, da se je kerščanska ljubezen dandanešnji vsa raztopila in da je skoro ni več najti; pa tudi vi, ljubi poslušalci! se od tega lahko prepričate, če le nekoliko v svojem življenju opazujete. Če po hišah greste ali če zunaj na polju skupaj delate, včasih ne bote drugega slišali, kakor svojega bližnjega oponašati. Ta je takošen, pravi eden; una je takošna, pravi drugi; kdo bi bil od tega človeka kaj takega verjel, pristavi tretji; kdo bi od te ženske kaj takega mislil, pravi spet četrti? In če jih posvarite, kakor je dolžnost vseh naprejpostavljenih, se jim močno zamerite, in če jih mi spovedniki malo ostro primemo, se vejo precej izgovarjati in nočejo nikoli krivi biti.

„Kaj pa je, če sem to govoril, pravijo nekateri, saj nisem drugega govoril, kakor to, kar je res, kar sem s svojimi očmi videl in s svojimi ušesi slišal.“ — Vsem takim odgovori sv. škof Janez Krizostom rekoč: „Nikar ne mislite, da imate le takrat greh, kedar črez svojega bližnjega lažete ali kaj takega od njega pripovedujete, kar ni nikdar storil. Tudi če resnico govorite, pa take pregrehe pravite, ki so skrite in drugim neznane, ste obrekovanja krivi in bližnjemu čast in poštenje kradete“. Sv. pismo pravi: Ako veš kaj od svojega bližnjega, kar je on na skrivnem storil, nikar okoli ne trobi, ampak v svojih persih ohrani; tvoje persi od tega ne bodo počile, in Oče nebeški bo to videl in nad teboj veselje imel. In Kristus sam nas uči: Če veš, da sta tvoj brat ali tvoja sestra grešila, posvari ju z lepa, da ne bo nihče drug slišal; in če tebe ne ubogata, posvari jih v pričo enega ali dveh drugih, in če še to nič ne pomaga, potem še le povej svojemu naprejpostavljenemu ali duhovnom. — Zatorej ljubi moji! ne govorite od grehov svojega bližnjega, če so tudi resnični, pa še malo znani; s tem njega nič ne poboljšate, sebi pa največo škodo storite; vi svojega bližnjega slabo sodite, in Bog bo tudi vas slabo sodil.

Drugi pa pravijo: „Saj nisem nič hudega povedal, le kaj malega včasih rečem.“ — Na to pa vam jes odgovorim: Bog ve, če je to, kar vi za malo deržite, res tudi tako malo, kakor se vam zdi; vi sami včasih smertne grehe storite, pa se vam le majhni zdijo; tako tudi lahko mislite, da kaj malega od svojega bližnjega poveste, pa mu vendar grozno škodujete. In če vi od svojih naprejpostavljenih ali od gosposke kaj malega rečete, je to vse drugače, kakor če ravno kaj od prostega človeka rečete. Postavim, če vi od prostega človeka pravite, da rad kolne in klafo, morebiti ne bo nihče na to veliko porajtal; če pa vi od duhovnika pravite,

da je tem grehom podveržen, kako grozno škodo mu storite, in koliko časti mu odvzemetes! — Pa jes vam verujem, da ste le kaj malega svojega bližnjega obrekli; ali glejte, ravno zato menim, da ste se še bolj pregrešili; ker vi od svojega bližnjega, ki je hudoben in nemarne grehe doprinaša, molčite in ga v miru pustite, tistemu pa, ki je pameten, ki se greha skerbno varuje in le nekatere majhne slabosti nad seboj ima, njemu nočete nič prizanesti in njegove male pregreške povsod raznašate! Ali se vam to zdi prav in pošteno? Ali imate kaj ljubezni do bližnjega v sebi? Ali ni nevoščljivost v vašem srcu vkoreninjena? „Napravite berzde svojim ustom, govori sv. pismo, in varujte se, da vam jezik ne spodleti.“ (Sirah 28, 29—30.)

Nekateri se spet izgovarjajo in pravijo: „Saj nisem z imenom tistega povedal, od katerega sem hudo govoril; jaz sem le rekel: eden od te hiše je to storil, ženska iz te soseske ali vasi se tako zaderži.“ — Ali ljubi moji! to vas nič ne izgovori, in take zvite in skrivnostne besede včasih ravno največ nesreče napravijo. Tisti, ki nas poslušajo, mislijo, kateri človek bi bil iz te hiše, ali katera ženska bi bila iz te okolice, ki bi bila kaj takega storila, in o tem tudi druge poprašujejo, dokler ne zvejo. Prigodi se pa tudi nekaterokrat, da katerega nedolžnega obdolžijo ter mu po krivem dobro ime in poštenje odvzamejo. Jes sam sem že slišal večkrat pravične in nedolžne duše jokati in zdihovati: „tako in tako črez nas govorijo in takih grehov so nas obdolžili; ali Bog ve, da tega nismo krivi in da kaj takega nismo nikdar storili.“ — Vse njihove solze tečejo na vašo vest, vi opravljivci! ki veste od vsakega kaj slabega povedati, svojih brun pa ne vidite; pred vsako hišo pometate, pred svojim pragom pa imate najgerje. Vam se bo ravno tako godilo, kakor neusmiljenemu evangeljskemu hlapcu. — Vem, da imate še dosti drugih izgovorov, ali na te vam bom odgovoril v

II. delu.

Nekateri bližnje opravljajo, in če jih posvarimo, rečejo: „Res je, da sem slabo govoril od svojega bližnjega, pa ne iz hudobije, ampak iz naglosti in pozabljivosti.“ — Ali ljubi moji! to tebe nič ne izgovori. Če ti koga obstreliš, naj bo nalašč ali nevedoma, njega enako boli; in če svojega bližnjega v slabo ime pripraviš iz hudobije ali pozabljivosti, kaj to njemu pomaga? Kar naše grehe zadevlje, vemo jih dobro zakrivati in težko se kedaj zagovorimo; ko bi mi tedaj svojega bližnjega tako ljubili, kakor sami sebe, bi tudi njegovo čast bolj varovali in njegove slabosti skerbneje zakrivali. Kdor tedaj pravi, da je iz naglosti svojega bližnjega obrekoval, je že s tem povedal, da nima v sebi kerščanske ljubezni. „Norec, pravi sv. pismo, ima serce na jeziku, modri pa ima jezik v srcu.“ (Sirah 21, 29.) To se pravi: Norci vse govorijo brez

premislika, kar jim na jezik pride, modri pa poprej v svojem sercu premisli, in vse natanjko presodi, potem še le izreče.

Drugi spet pravijo: „Kar je čez svojega bližnjega slabega povem, ne povem iz jeze ali iz nevoščljivosti, temuč zato, da drugim kratek čas delam in da se imajo kaj smejeti.“ — Tudi ta izgovor je ravno tako prazen, kakor prejšnji. Če ti svojemu sosedu hišo zažgeš ali njegovo živino pomoriš, in rečeš, da tega nisi iz jeze storil, ampak iz šale, da imajo drugi kaj govoriti, kako nespameten bi pač bil, in kaj bi ljudje od tebe rekli. Ravno tako je, če svojega bližnjega opravljaš in oponašaš, zato da se ti drugi smeji; od tega boš moral težek račun dati Kristusu, ki pravi, da ne smemo časa po nepotrebnem tratiti in da bo od vsake nepotrebne besede odgovor terjal. Če se hočete veseliti in smejeti in dobre volje biti, lahko se pošteno veselite, ne pa se z dobrim imenom svojega bližnjega igrati ali pa se iz njegovih slabosti norca delati.

Spet drugi pravijo: „Jes nisem tega nikomur drugemu povedal, kakor svoji ženi ali svojemu prijatelju, in sem zraven pristavil, da ne sme nobenemu drugemu povedati.“ — Ali, ljubi moji! kdo vam je privolil, da tudi enemu smete povedati? Vi k večjemu morete reči; jes sem enemu samemu povedal, imam torej le en greh, — ali brez greha niste. In glejte, vi enemu poveste in mu še rečete: pa ne smeš nobenemu povedati; tisti pa spet tako tretjemu pove in pristavi: pa ne smeš nobenemu povedati, in tako se v kratkem razglasi, da skoro vsi ljudje izvejo; na zadnje pa noče nobeden kriv biti, ampak se eden na drugega izgovarja. Toda Boga ne bo nobeden oslepil, ampak on bo vse opravljivce peklen-skim trinogom v roke dal.

In spet nekateri pravijo: „Kar sem slabega govoril, sem vpričo pametnih ljudi govoril.“ — Ali mar mislite, da vašega bližnjega manj boli, če ga pri pametnih ljudeh ob dobro ime pripravite, kakor če ga pri neumnih? Ali ni to še hujše? Kar mene zadevlje, mi je vse eno, ali me nespametni in malopridni ljudje radi imajo ali ne; ali silno bi me bolelo ali peklo, ko bi pravični in bogaboječi ljudje slabo od mene mislili in me čerteli; ravno tako je tudi našemu bližnjemu bolj na tem ležeče, če ga pravičen spoštuje, kakor če ga cela truma bedakov v nebesa povzdiguje.

Najbolj hudobni pa so tisti hinavci, govori sv. Bernard, ki svojega bližnjega opravljajo, zraven pa zdičujejo in pravijo: oh kako nezapopadljiva je volja božja, in kako slab in nestanovitni je človek! Kdo bi bil od te brumne osebe kaj takega mislil; težko to povem in serce me boli, vendar rečem, ker je res in ne morem tajiti. — Peklenska hudobija, pravi sv. Hieronim, če se tebi tvoj bližnji v resnici smili, moli za-nj na skrivnem in Boga prosi, da bi ga razsvetlil, ljudem pa ga raznašati kaže hudobno serce.

In iz tega, kar sem vam zdaj povedal, lahko spoznate, da so vsi taki in enaki izgovori pred Bogom prazni, in tudi lahko vidite,

kako kmalu se človek z jezikom pregreši in svojo dušo pogubi. Zavoljo tega je že sv. Avguštin s svojimi prijatelji obljubo naredil, da ne bo nikoli od grehov svojega bližnjega govoril. Tako obljubo tudi mi svojega bližnjega nikdar ne opravljajmo, če ravno ima kako slabost nad seboj; zakaj kdo pod solncem je brez slabosti? In kdo zamore reči, da je pred Bogom popolnoma pravičen? Ali morem to reči jes, ali vi, ali kdo drug? In vendar nas Bog terpi, nas ljubi in rad ima. Ljubimo tudi mi, bratje in sestre moje! po kerščansko svoje bližnje, kakor nas je Jezus učil; imejmo potrpeljenje s slabostmi bližnjega, potem bo Bog tudi z našimi slabostmi potrpeljenje imel, bode nam pri sodbi milost skazal, našo dušo v nebeški raj vzel in z nestrohljivim vencem našo glavo kronal. Amen.

Pridiga za praznik vseh svetnikov.

(Od osem zveličanskih čednosti.)

„Tisti čas, ko je videl Jezus množice, šel je na goro, in ko se je bil usedel, ... je odperl svoja usta in je učil.“

(Mat. 5, 1.)

V v o d.

Kakor med ternjem včasih najzlahtnejše rože rastejo, tako tudi v sredi hudobnežev dostikrat najbolj brumne in bogaboječe duše živijo. Perva tristo leta po Kristusovem rojstvu se je ajdovska vera še povsod razširjala, ljudje so večjidel lesene in kamnene bogove molili in v vsakoverstnih grehah zakopani bili; ali ravno v tistem času je tudi živelo največ svetih in pravičnih duš; ravno takrat so se nebesa najbolj polnile, in sv. učeniki pravijo, da je takrat bilo toliko mučencev, da se je zemlja njih kervi napila; zato slobodno rečem, da poznej nikdar več ni bilo toliko žive vere in toliko goreče vnetosti med kristjani videti, in morebiti tudi je ne bo več videti. Kmalu potem so se začele krive vere, krivi učeniki so goljufive nauke med ljudi raztrosili in nekateri prav po divjaški živeli; vendar tudi ni manjkalo razsvitljenih učениkov in pobožnih kristjanov, kateri so Boga in svojega bližnjega prav iz serca ljubili, ter si po modrem, pametnem zaderžanji nebeško veselje zaslužili. — In tudi v naših časih, akoravno vera peša in ljubezen do Boga umira, se najdejo kerščanske duše, ki se vsega greha skerbno varujejo, se pošteno zaderžijo in čisto serce ohranijo ter bodo po smerti med svetnike in svetnice božje prišteti in bodo božje obličje gledali.

In glejte, tako je svetnikov v nebesih brez števila od vseh narodov, obojega spola, vsake starosti in slednjega stana, katere moramo vse častiti in se njihovi prošnji priporočati. Sv. mati katoliška cerkev nam sicer vsak dan po enega in tudi po več svetnikov za vzgled in počeščenje postavi, ali ker je njih število preveliko in od vsakega spomina storiti ne more, postavila je na današnji dan praznik vseh svetnikov, da ne bi nobenega svetnika brez hvale pustila ali mu kaj časti ne odvzela. Da bi pa tudi nas k posnemanju obudila in nam pokazala, katerih čednosti se posebno moramo vaditi, da nam danes zveličanske čednosti v sv. evangelju brati, katere so polne lepih nauk in zato tudi mi bolj natanjko pregledati hočemo.

Razlaga.

Enkrat je Jezus veliko ljudi pred seboj imel, zato je šel na majhno višavo in se vsedel. Po obeh straneh so ga učenci obstopili, trume ljudi pa so spodej bile. Vsi so na-nj gledali, molčali in poslušali, on pa je začel učiti:

1. Blagor ubogim v duhu, je djal, ker njih je nebeško kraljestvo. Ubogi v duhu so tisti, kateri so s tem zadovoljni, kar imajo ter ne poželjujejo velikega bogastva in posvetne časti, ampak svoje misli in želje proti nebesom povzdigujejo in se v pozemelske reči ne zakoplujejo. Ubogi v duhu so tisti, kateri si resnice naše vere k srcu vzamejo in radi ubogajo, akoravno jih s svojo plitvo pametjo ne razumejo. Veliko je namreč med nami kristjanov, kateri vse presoajo, vedno po svoji termi ravnaajo, vse nauke po svojih spačenih željah obračajo in kakor sv. Pavelj govori, so bolj modri, kakor je treba. „Kaj boš farje poslušal, pravijo taki modrijani, in kaj boš se njegovih besed deržal? On veka, ker mora, in nam pravi, kar se njemu zdi, ne pomaga pa vse nič; saj tudi prej ljudje niso bolje živeli, kakor zdaj, pa so vendar v nebesa prišli.“ — Ljubi moji! varujte se takih zapeljivih ljudi; s svojim jezikom, pravi sv. pismo, goljufno ravnaajo in pod njihovim jezikom je modrosov strup.“ Tudi kača v paradižu je rekla Evi: „Kaj boš verjela, saj ni res, kar ti Bog pravi,“ da jo je ložej zmotila in zapeljala, tako tudi zapeljivci govorijo, da vas oslepijo in pogubijo. Štimancev in hudobnih ljudi ni nikoli na svetu manjkalo, še Jezusu samemu so se vstavljali, ali njih ni nebeško kraljestvo in tudi nobeden od njih ni v nebesa prišel. Vi torej ljubite svoje duhovne pastirje, ker so Kristusovi namestniki, kakor sv. Pavelj pravi, in nad vašimi dušami čujejo; radi ubogajte njih nauke, potem bote tudi vi ubogi v duhu, katere Kristus srečne in zveličane imenuje.

2. Blagor krotkim, se glasi druga čednost, ker

oni bodo zemljo posedli. Kdo ljubi moji! ne bi bil vesel, pohlevnega človeka pri sebi imeti, ki svojo jezo premaguje, krivico voljno terpi in se v sreči in nesreči, v zdravji in bolezni v božjo voljo poda? Kakor tiha voda teče njegovo življenje, je ljub Bogu in ljudem ter ga na tem in unem svetu veselje čaka. — Kaj pa vas čaka, ve togotne duše! ki se za vsako malo reč vjedate, kregate in prepirate, ki za vsako besedo svoje kolnete in se vsajate, da se vsi tresejo. Vi zdravje zapravite, otroci vas ne ljubijo, družina se vas boji, celo neumna živina pred vami trepeče, po smerti pa bote peklenškega ognja deležni. Bodite torej poterpežljivi in v nadlogah nikar zoper Boga ne godernajte in kletev se naj celo iz vaših ust ne sliši. Če vas kdo na desno lice udari, pravi Kristus, ne udarite ga nazaj, temuč še levo lice mu nastavite, tako bote premagali svojega sovražnika, mirno serce imeli in nebesa dosegli.

3. Blagor žalostnim, slovi tretja čednost, ker oni bodo oveseljeni. Te besede zadevljejo posebno vas, spokorne duše! ki črez svoje grehe obilne solze točite, se jočete, kedar na svoja poprejšnja leta mislite ter vas vest peče, da nobena zguba, nobena nesreča, nobena bolečina ne tako; srečne ste, pravi Jezus, ker vaša žalost se bo v veselje spremenila. Kakor obilna rosa zjutraj po rožah lep dan napoveduje, tako bo tudi oko, ki se nad svojimi grehi solzi, milost božjo gledalo, in kakor je Magdalena od žalosti nad svojimi grehi vtopljenja usmiljenje dosegla, tako bote tudi vi, ki imate serčno žalost nad svojimi grehi, pri spovedi in pri sodbi tiste vesele besede slišali: „Zaupajte, vaši grehi so vam odpuščeni.“

4. Blagor lačnim in žejnim pravice, ker oni bodo nasiteni, glasi se četrta čednost. Lačni in žejni pravice so tisti, kateri božje in cerkvene zapovedi natanjko dopolnujejo, besedo božjo, ki se v pridigah in kerščanskih naukih razlaga, radi in zvesto poslušajo, zakramente sv. pokore in sv. rešnjega Telesa večkrat in z gorečnostjo prejemajo, in si prizadevajo zmirom boljše in bolj popolnoma živeti. — Taki so bili, postavim, tisti poslušalci, ki so cele tri dni za Jezusom v puščavo šli njegovih božjih naukov poslušat ter so ga tako zvesto poslušali, da so na vso jed pozabili. Taki so bili tudi vsi prvi goreči kristjani, ki so zavoljo kerščanske pravice najgrozovitnejše muke prestali, in od ljubezni do božje službe vsi vneti bili. — Pri nas pa je malo take lakote in žeje po kerščanski pravici; le mlačnost, strašna mlačnost gospoduje povsod: božja služba se obiskuje le takrat, kedar se mora in je ravno priložnost, sv. zakramente prejemate, kedar se braniti ne smete, da se drugi nad vami ne spotikajo, bližnjemu se odpusča še le na smertni postelji, kedar Bog dušo že od sveta kliče, nemarnim in preklinjavskim besedam se slovo da, kedar sapa zastoji, in pijanosti, mislim, prej ne bote opustili, kakor takrat,

kedar vina, žganja in druge močne pijače ne bo več na svetu ali je vi požirati ne bote več mogli. „Pa vsi, pravi sv. Pavelj, bote se pred Kristusovim sodnjim stolom pokazali in prejeli, kar ste hudega storili.“ (II. Kor. 5, 10.)

5. Blagor usmiljenim, je peta čednost, ker oni bodo usmiljenje dosegli. Usmiljeni so tisti, ki revežem in siromakom radi pomagajo, po svojem premoženju radi ubogajme dajejo, bolnike radi obiskujejo in jim postrezajo, kolikor morejo. Usmiljeni so tisti, ki grešnike svarijo, neumne podučijo in svojemu bližnjemu vse dobro iz serca voščijo; srečni so vsi taki, govori Kristus, ker oni bodo usmiljenje dosegli. — Le mislite si, ljubi moji, ko bi Jezus Kristus sam v človeški podobi po zemlji hodil in vas za kak dar prosil, kako hitro bi mu ga dali in s kako košnim veseljem bi mu ga ponudili misleči: saj bo nam v nebesih tisuč in tisučkrat poplačal. Če bi tedaj njemu radi milošnjo dali, zakaj pa bi revnemu bližnjemu, ki je Kristusov brat, ničesa ne dali? Saj je on sam obljubil, da hoče vse, kar svojemu bližnjemu storimo, tako poplačati, kakor da bi bili njemu storili. In sv. pismo samo nas opominja: „Blagor tistemu, ki se ubogega in siromaka usmili, Gospod ga bo ob hudem dnevu obvaroval in ga bo na zemlji srečnega storil.“ (Ps. 40, 1. 2.) Bodite torej dobrega serca proti ubogim in usmiljeni proti vsakemu, potem se pa lahko zanašate, da vam bodo Bog in ljudje usmiljenje skazovali.

6. Šesta čednost se glasi: Blagor njim, kateri so čistega serca, ker oni bodo Boga gledali. Čistega serca biti, se pravi, od vseh smertnih grehov, posebno pa od grehov zoper šesto in deveto božjo zapoved se zderžati. Kdor sicer ne čistega ne stori, pa nespodobnosti radovoljno premissluje, se v gerdih željah z veseljem zaderžuje, poljubovanje, objemanje ali druge nespodobnosti pripušča, ni čistega, ampak omadeževanega serca in ne bo Boga gledal. — Ni čednosti na svetu, ki bi se tako težko ohranila, kakor vedna čistost, pa tudi take lepote ni, kakor je lepota čiste duše. Le čistemu studentu se na dno vidi, in le čista duša bode Boga od obličja do obličja gledala; le v čistem studentu se solnčno obličje kaže in le čista duša je zerkalo, v katerem se božja podoba odseva. Tudi v nebesih, pravi Jezus, se ne bodo ženili, ne možili, ampak kakor angeljci bodo, same čiste duše. Kdor more zastopiti, naj zastopi in skerbi za svojo nedolžnost kakor za svojo dušo.

7. Blagor mirnim, ker bodo otroci božji imenovani, slovi sedma čednost. Mirni so tisti, ki v miru živijo, sami s seboj, z Bogom in z ljudmi, ki imajo pokojno vest in s svojimi bližnjimi v prijaznosti živijo. Toda ta mirnost mora biti zavoljo Boga, po pameti in modrosti, ne pa iz mehkega serca ali iz boječnosti. Nekateri kristjan vse spregleda, vse hvali in k vsemu molči, nobenemu se noče zameriti in vsakemu bi rad prav dal;

pravica in krivica, dobro in hudo mu je vse eno. Tak je sicer miren videti, pa ni miren, ampak nespameten in boječ. Jezus je bil najmirnejši, vendar ni molčal, ampak je ostro grešnike svaril; aposteljni so bili mirni, pa hudobnežem niso spregledovali: tako tedaj tisti gospodarji, kateri se svoji družini nič ne upajo reči, tisti stariši, kateri svojim otrokom vse spregledajo, in tisti, kateri svojega brata ali svoje sestre ne posvariijo, ker se njihove zamere bojijo, niso mirni, ampak se vdeležijo tujih grehov in bodo od njih odgovor dajali.

8. In zadnja čednost se glasi: Blagor zavoljo pravice preganjanim, ker njih je nebeško kraljestvo. Med dobrimi in hudobnimi je vedna vojska, in na svetu je že stara navada, da je pravičen od hudobnega vselej zaničevan. „Ne čudite se, bratje, govori sv. Janez, ako vas svet sovraži.“ „Ne bojte se ljudi, opominja naš Zveličar, kateri le telo umorijo, ampak bojte se Boga, kateri truplo in dušo v peklenški brezen pahne.“

Zatorej ljubi pravični kristjani! nikar ne žalujte, ker vas posvetni ljudje nimajo radi, ter morate veliko besedi od njih slišati; ne jezite se, ker vas zaničujejo, vam priimke dajejo in se vaši brumnosti posmehujejo in zavoljo tega nikar pravega pota ne odstopite. To je od nekdanj tako bilo, da med hudobnimi in brumnimi ne sme prijaznosti biti. Saj so tudi Jezusa, našega učenika, zaničevali, še bolj kakor vas in aposteljne so preganjali od enega kraja do drugega in jih z ognjem in mečem morili. Veselite se, ker vas ljudje čertijo zavoljo vašega brunnega življenja ter vse hudo zoper vas govorijo; naj se ne prestraši vaše serce vsega tega in naj se ne boji, ampak veselite se in veselja poskakujte, ker za vse to vas čaka obilno plačilo v nebesih. Amen.

Pridiga v spomin vseh vernih duš.

(Kaj nas spomin vernih duš uči in kako jim pomagati.)

„Radodarnost je vsem živim prijetna,
pa tudi mertvemu milosti ne odreci.“
(Sirah. 7, 37.)

V v o d.

Kamurkoli oči obernem, povsod zagledam žalostno černo barvo: mešna oblačila so črna, oltarji so s črnimi perti pregernjeni in v sredi cerkve stoji mertvaška truga tudi černo pregernjena. Kaj pomenja to? Je kdo umerl? Komu velja ta velika žalost, ta velika britkost? O veliko, veliko jih je umerlo in vsem tem velja ta ve-

lika žalost, ta velika britkost! Veliko naših prijateljev, ki so pred letom dni še zdravi z nami semkaj v cerkev prišli, ni več; njih serce je oterpnilo, njih oči so otemnele, padli so pod mogočno roko neizprosljive smerti in nobena prošnja jih ne more več nazaj poklicati. Sami stojijo otroci in njih objokane oči pravijo, da so nekaj zgubili, — ah! več skoro ne bi bili mogli zgubiti; pred letom še so imeli očeta in mater, ki so jih z neizrečeno ljubeznijo ljubili, za njih skrbeli in tako rekoč v naročji nosili, danes pa sami stojijo, zapuščeni od očeta, zapuščeni od matere, ker smert jih je pokosila in v črno zemljo so jih zakopali, kjer v ozki samotni kamrici počivajo. — Tu stojijo stariši od žalosti prepadeni, ker ljubeznjivo dete so imeli, ki je bilo njih čast, njih veselje, njih prihodnje upanje, pa ob najlepšem cvetju ga je hud veter posmodil ter se je posušilo in padlo v temno jamo, v smertne roke, iz katerih ni nobenega rešenja. — Tukaj zopet vdovo žalost tere, ker imela je moža, katerega je iz serca ljubila, ali huda bolezen ga je na smertno posteljo vergla, ona je zemljo in nebesa na pomoč in usmiljenje klicala, pa ni bila uslišana; smert v strašni svoji podobi stopi med nju in razterga njuh serca, moža položi v merzlo zemljo, ženo pa v žalosti in grenkosti zapusti. In tako so to leto slovo vzeli prijatelji od prijateljev, znanci od znancev, sosedi od sosedov; ločili so se in šli v drugo deželo, iz katere jih ne so več nazaj. In vsem tem velja ta velika žalost, ta velika britkost! O žalujmo tedaj tudi mi, prav v sercu občutimo britkost in nikar se ne sramujmo v spomin ljubljenih pokojnih solze točiti, saj bo jih vredni in saj tudi mati katoliška cerkev sama žaluje in nas opominja, ž njo žalovati in mertvim pomagati. Ali kakor katoliška cerkev, tako tudi mi ne smemo preveč in nezmerno žalovati, ampak le svojo ljubezen, katera tudi unstran groba sega, jim moramo s svojo britkostjo skazati in spomin na njih mora tudi v naših sercih zveličanski sad roditi, — to je namen cerkve, katera njih god praznuje, in ga nam praznovati ukazuje. Zatorej premišlujmo danes, kakošne resnice nam spomin vernih duš pridiga, in kako imamo vernim dušam pomagati — dve reči, ki potrebujete zvesto poslušanje, katerega po mojih mislih tudi meni ne bote odrekli.

Razlaga.

Perva resnica, katero nam spomin vernih duš pridiguje, je: Nobeden greh ni tako majhen, da ne bi bilo treba, se ga varovati, zakaj naša vera in sv. pismo nas uči, da nič nečistega ne more v nebesa priti. Ako torej človek tudi v gnadi božji umerje, pa je omadeževan z majhnimi grehi, ne more ga Bog v nebesa vzeti, ker njegova neizmerna svetost najmanjše hudo sovraži. Večno pogubiti takih duš pa tudi ne more, ker je neskončno

pravičen in neskončno usmiljen, zato še mora tretji kraj biti, kamor pridejo duše tistih, ki sicer v milosti božji umerjejo, pa imajo majhne grehe, za katere še niso zadosti pokore storile in ta kraj imenujemo vice ali kraj čiščenja. Kakošne muke da morajo duše tukaj terpeti, nam sv. pismo ne pove, pa naša vera nas uči in sv. cerkveni očetje nas zagotavljajo, da terpijo neznane in neizrečene bolečine, podobne onim v peklenškem ognju. — In le pomislite, kako grozovitno mora že to njih serce raniti, da jim ni dano gledati obličja božjega, katerega črez vse ljubijo. Absalon je bil neubogljiv, terdovraten sin, ki se je zoper svojega lastnega očeta puntal ter želel mu kraljestvo in življenje vzeti, in vendar mu je tako težko djalo, ko ni mogel svojega očeta videti, da je poln žalosti na ves glas zavpil: „Dajte mi mojega očeta pogledati ali jes bom umerl.“ — Koliko težej še mora biti vernim dušam v vicah, če ne vidijo obličja svojega najsvetejšega očeta, katerega iz vsega svojega serca ljubijo.

Oh! spoznajte iz tega, kako nespametno delate, če eden ali drug greh posmehovaje doprinašate misleč, da je le majhen greh in nič ne pomenja. Pomislite vendar, da nas najmanjši grehi od božjega obličja nazaj deržijo ter morebiti naše zveličanje za tisuč in tisuč let zavlečejo.

Druga resnica, katero nam spomin mertvih pridiguje, je ta: Nikar ne iščimo svojega zveličanja v posvetnih rečeh in nikar teh preveč ne obrahtajmo. Veselje tega sveta, to je nesrečno skalovje, v katerem je že marsikateri človek nebesa zgubil, ker za posvetnega človeka ima to toliko lepote, da rajši svojo dobro vest, mir in zveličanje proda, kakor da bi njemu slovo dal. Veliko se jih najde na zemlji, ki iščejo svoje zveličanje v lepih, dragih oblačilih, v jedi in pijači, v plesu in igrači, in v vsakoverstnem drugem posvetnem veselju, ki od veselja do veselja hodijo, ki le po bogatiji hrepenijo, dasiravno se kri in solze njih revnih bratov na nji deržijo, za svojo dušo pa nič ne skerbijo.

Kako neumno da je njih poželjenje, se lahko sami prepričate. Idite na pokopališče, pogledjte tam grob moža, katerega ste za bogatega imeli in povejte, kje je zdaj njegovo bogastvo? Ali ne leži ravno tako reven, kakor največji siromak, morebiti ravno zraven tistega, katerega je v svojem življenji zaničeval, nag in brez vsega oblačila, kakor je na svet prišel? Kaj mu zdaj pomagajo njegove hiše, kaj njegovo polje? S tem se ne bo odkupil peklu, in si tudi ne bo kupil nebes. Vse, zlato in srebro ga je zapustilo, le njegova dela ga ne zapustijo, temuč ga spremljajo pred sodnji stol večnega sodnika, ter ga pred njim izgovarjajo ali tožijo. — Pogledjte tam na grob mogočnega, ali ni ravno tako vpaden, kakor drugi; z vso svojo mogočnostjo in s svojim veličastvom, po katerem je tako hrepenel, ne more červov pregnati, da ga ne bi jedli, in mertvaški duh napolnuje njegov grob ravno tako, kakor grob njegovega brata,

v katerega revno hišo stopiti mu je bila gnjusoba. — Tam leži nečistnik, kateremu ni bilo nikoli zadosti veselja, kateri je nedolžnost preganjal in se pridigarjem in drugim ljudem, ki so ga svarili, le posmehoval, pa zdaj od njega ni drugega, kakor prah in pepel, pripravljen za pravičnega sodnika na sodnji dan. — O zato odtergajmo danes naša serca od posvetnih želj, katere minejo, kakor prah in cvetje trave, ter obrnimo naše misli in želje le na nebeške reči, ki nas nikoli ne zapustijo, ampak nas v večnost spremljajo.

Tretja resnica, katero nam spomin vernih mertvih pridiguje, je ta: Živite z vsemi ljudmi tako, da se ne bote bali, da bi vas kdo pred božjim stolom tožil. Kako nesrečni morajo biti tisti, katerih kosti ljudje še v grobu preklinjajo, na katerih grob tečejo bridke solze tistih, katere so v življenju nesrečne storili. Kako strašno morajo tam pravične tožbe, ki jih ljudje za njimi k pravičnemu sodniku pošiljajo, v njihovi duši bobneti in grometi! In kako je vam pri sercu, ljubi moji! če se morate po pravici bati, da že kdo pred božjim stolom stoji, ki komaj čaka, da bi tje prišli ter bi vas zatožil!

Mati! kako je tebi pri sercu, če moraš na grobu svojega otroka sama pri sebi reči: jes sem svojega otroka umorila, jes sem vzrok njegove nagle smerti, ker še v nošenji nisem mogla posvetnega veselja pustiti; gotovo zdaj tam lenobo, mojo zanikernost toži!

Stariši! kako je vam pri sercu, ko pomislite, da ste morebiti svojega sina ali svojo hčer zavoljo prevelike posvetne ljubezni premalo strahovali, jim premalo straha dali, in jim premalo njih pregrešno življenje očitali, da so oni potlej zavoljo pregrešnega življenja zdravje zapravili in v bolezen padli, katera jih je v spomladi njihovih let v grob položila?

Otroci! kako je vam pri sercu, če vam grob naših starišev očita, da ste vi s svojim zanikernim življenjem svoje stariše žalili, jim togoto in grenke dni s svojo nepokorščino delali in da ste jih s svojo nehvaležnostjo prezgodaj pod zemljo spravili?

Mož! kako je tebi pri sercu, če na svojo rajno ženo misliš in se moraš bati, da te ona tam pred Bogom toži, da jej nisi deržal ljubezni in zvestobe, katero si jej pred božjim oltarjem prisegel, da si jo zaničeval in s svojim gerdim zadržanjem njeno življenje krajšal?

Grozovitnež! kako je tebi pri sercu, kedar vidiš grob deklice, mladenča ali brata in ti vest očita, da si temu ti veliko solz zakrivil, da si mu serce ranil, mu mir in pokoj odvzel in ga do smerti razžalil? — Kako le morete vi, ki ste že pri Bogu zatoženi, mirno živeti, kako mirno umreti? O zato popravite zdražbe, s katerimi ste se mertvim zamerili, kolikor je v vaši moči in dokler še imate čas. S svojimi brati in sosedi pa tako živite, da bodo vas

po vaši smerti blagoslavljali in po vas žalovali, ne pa vašega spomina preklinjali.

In četrta resnica, katero nam spomin vernih mrtvih pridiguje, je: Nikar ne pozabimo mrtvih, ki naše pomoči potrebujejo. K temu nas že modri Sirah opominja, ko pravi: „Mertvemu ne odreci tvojega daru.“ S temi besedami nam hoče povedati, da se ima naša ljubezen razširiti ne samo na žive, temuč tudi na mrtve. In v bukvah Makabejev beremo: „Sveta in dobra je misel, za mrtve moliti, da bi bili grehov rešeni.“ (2. Mak. 12, 46.) In taka brumna dela za verne duše so ljudje zmiraj opravljali v stari in tudi novi zavezi. Juda Makabejec je dvanajst tisuč drahem srebra v Jeruzalem poslal, da bi duhovniki za mrtve daritve opravljali, ker je dobro in verno od vstajenja mislil. — Tudi ob času aposteljniov so kristjani tako storili, in sv. Janez Krizostom v četrtem stoletji po Kristusu rojen tako govori: „Aposteljni niso brez vzroka vpeljali, da se med sv. mešo za mrtve spomin nareja, ker vedó, da to mrtvim veliko pomaga.“

Pri Judih je bila šega, na mrtvaške grobe jed in pijačo pokladati, od katerih reči so potem reveži in siromaki vživali. Tudi prvi kristjani so to navado obderžali in so vino in hrano na grobe mrtvih polagali, da so reveži, ki so za mrtve molili, imeli kaj zavživati. Ali ta navada se je sčasoma opustila zavoljo velikih nerodnosti, katere so se včasih pri tem zgodile. Pa čeravno zdaj ni več te navade, je še vendar zmiraj naša dolžnost, mrtvim, ki potrebujejo naše pomoči in imajo pravico na njo, z dobrimi deli pomagati. Taka dobra dela so: molitev, post, milošnja, posebno pa daritev sv. meše.

In zakaj, ljubi moji! ne bi mi vernim dušam pomagali? One terpijo, kakor veste, neznane bolečine, in ker si same v tem žalostnem in revnem stanu ne morejo pomagati, zato nas na pomoč kličejo, da bi mi tisto storili in popravili, česar oni od smerti prehiteni niso mogli, da bi namreč za nje molili ter jih iz tega nesrečnega kraja rešili. Zavoljo ljubezni, s katero smo še zmiraj z njimi sklenjeni, smo mi tudi dolžni jim pomagati, posebno starišem, bratom in sestram, prijateljem in dobrotnikom.

Ljubi stariši! morebiti v vicah tudi vaši rajni otroci terpijo. V življenju ste jih vi ljubili, za nje skrbeli, vsako bolečino z njimi terpeli in si vse prizadevali, da bi jim jo polajšali; zdaj pa, ko morebiti veliko večje bolečine terpijo in vašo pomoč bolj potrebujejo, kakor kedarkoli, zdaj jih hočete brez vse pomoči pustiti? O tedaj bi vam moralo kamenito serce v persih viseti in vi bi bili nevredni imena starišev! — Otroci! morebiti tam terpijo tudi vaš oče ali vaša mati. Ali ste že vse pozabili, kako so za vas skrbeli, koliko noči so brez spanja zavoljo vas čuli, kako so za vas na smertni postelji prosili, da bi se še njih spominjali. Ali ne veste več, da ste še dolžniki, da ne bote nikoli mogli svojim starišem

poplačati, kar so za vas dobrega storili? Oh glejte, zdaj je priložnost, zdaj malo dolga svojim starišem povernite in pomagajte jim v večnosti, posebno če ste prej njih življenje z nevhvaležnostjo grenili.

In vse nas, ljubi bratje in sestre! vse brez razločka veže kerščanska ljubezen, ter smo vsi svojim mertvim bratom dolžni, da jim po mogočosti njih grozovitno terpljenje polajšamo in pokrajšamo, ali če je mogoče, jih iz vic rešimo. Morebiti bomo morali tudi mi enkrat tam v vicah za svoje grehe pokoro delati, morebiti bomo tudi mi svoje žive brate in sestre na pomoč in usmiljenje prosili; takrat bo ravno s tako pičlo mero nam usmiljenje merjeno, s kakoršno mi zdaj vernim dusam v vicah merimo.

O zatorej pomagajmo jim, pomagajmo jim, pa ne samo danes ampak zmiraj in pri vsaki priložnosti. Kakošno neizmerno veselje bomo pač takrat občutili, kedar v večnost pridemo, če le eden zveličanih k nam stopi, nam roko poda, nas objame in reče: Brate! hvala ti za tvojo ljubezen, s katero si mene iz vic rešil in v ta srečni, zveličanski kraj spravil. Amen.

Pridiga za praznik posvečevanja vseh cerkev.

(Od nespodobnega zaderžanja po cerkvah.)

„Danes je tej cerkvi zveličanje došlo.“
(Luk. 19, 9.)

V v o d.

V Jeruzalemskem mestu je bil studenec, studenec usmiljenja imenovan, okrog katerega je noč in dan brez števila ljudi ležalo in se drenjalo, ali kateri izmed njih je bil bolj nesrečen, kateri je več solz in večje milosti vreden bil, se ne da lahko razložiti. Na levi strani so stali slepi, ki morebiti nikoli niso svoje ljube matere ali svojega očeta poznali, nikoli lepote zemlje in veličastva stvarjenja videli; na desni so ječali mutasti in gluhi, ki od lepega petja in prijetnih pogovorov nobenega zapopadka niso imeli; tukaj so zdihovali kruljevi, ki na celem svojem životu niso mogli enega zdravega uda pokazati, tamkej so spet drugi reveži upili navezani na postelj bolezni; z eno besedo, kar je Judovska dežela revežev poznala, vsi so tam svoj žalosten stan objokovali.

Kaj so pa hoteli reveži pri tej vodi, bote me vprašali? — Zdravje, ljubi moji! zdravje so čakali. V časih je namreč začela

voda kvišku kipeti, ker se je nje angelj božji dotaknil, in tisti, ki je potem prvi noter stopil, zadobil je popolnoma zdravje. Glejte tedaj, za zdravje svojega trupa so ti reveži tolikanj skerbeli, da jih nobeno čakanje ni moglo utruditi in nobenega človeka moč ne vstran odpraviti. Kaka sramota je pač to za nas kristjane, ki imamo v naših cerkvah studenec, kateri je še veliko več vreden, kakor Jeruzalemski; tukaj se namreč deli zdravje, ne samo telesno, ampak tudi dušno, tukaj se nam ponuja krona zveličanja in nebeško veselje, in en dan v hiši Gospodovi, pravi prerok David, je več vreden, kakor sicer tisoč dnevo v šotorih grešnikov (Ps. 83.), in vendar se pri službi božji toliko mlačnosti vidi, da ne vem, ali bi še mogla večja biti; ni nobene prave pobožnosti, nobene prave gorečnosti, in ljubezen do Boga je popolnoma ugasnila, in ravno ta nemarnost in nerodnost, ki se zdaj po cerkvah vidi, je vzrok vsem tem nadlogam, zavoljo katerih se ljudje tako pritožujejo, vsem tem nesrečam, pod katerimi zdihujejo.

Preljubi bratje in sestre moje! danes praznujemo god posvečevanja vseh cerkev, tedaj tudi naše cerkve, zato me poslušajte, kar vam bom pri tej priložnosti pokazal:

I. da je naše nespodobno zadržanje pri božji službi krivo, da nam naše cerkve nič ne pomagajo in

II. naše nespodobno zadržanje pa je tudi vzrok, da so nam naše cerkve celo na škodo.

Preden začnem, prosim vas za kratko poterpljenje!

I. del.

Ljubezen našega Boga se sicer raztega od enega kraja sveta do drugega ter je povsod pripravljena naše ponižne prošnje uslišati; vendar te želje, katere tukaj v cerkvi pred oltarjem k njemu pošiljamo, pridejo najprej pred njegovo obličje in nam najbolj obilen blagoslov zaslužijo. Dobro je zato že vedel modri kralj Salomon, zato se je tisti veliki praznik, ko so Judje posvečevanje svojega tempeljnega praznovali, k Bogu obrnil in rekel: „Gospod! jes še nisem pozabil na tiste tolažilne besede, katere si meni govoril: da bodo tvoje oči nad tem zidovjem zmiraj z dopadenjem počivale in da bom veliko veselja tukaj vžival. Polni tega sladkega zaupanja bomo pri vseh svojih potrebah na ta sveti kraj hiteli, svoje želje in solze s seboj prinesli, in gotovo vem, da boš vse uslišal in privolil, za kar te bomo tukaj v tempeljno prosili.“ In kar je Bog takrat obljubil, je res tudi zvesto deržal. Dokler so Izraelci tempelj v časti imeli, ni bilo na zemlji srečnejših ljudi, kakor so bili oni. Mir so imeli, premoženja tudi zadosti, zemlja jim je rodila, kar so potrebovali in sovražniki so se jih bali. Včasih so sicer nevoščljivi sosedi in prevzetni kralji čez nje planili, in so jih hoteli obropati, ali kakor se dereča voda nad terdo skalo zastonj lomi

ter je ne more premagati, tako so se tudi vsi njihovi sovražniki zastonj trudili, in izvoljenega ljudstva božjega jim ni bilo dano premagati. Izraljei so le v tempelj hiteli, s ponižnim duhom za pomoč prosili in Bog jih je po svoji obljubi uslišal ter svojega angelja poslal, ki je cele vojskine trume v kratkem času pokončal in s strahom napolnil.

Taki čudeži so se v Jeruzalemskem tempelju godili in take dobrote se v njem izprosivale, ki je bil le slaba podoba naših tempeljnov; zato se tudi veliko večji čudeži v naših cerkvah godijo in veliko večje milosti se tukaj izprosivajo, ne sicer posvetne reči, na katere kristjan svojega serca ne sme navezati, ampak duhovne milosti, katere nam krono nebeško zagotovijo. Tukaj je tisti kraj, kjer brumni in pravični na ternjevem in robastem potu zveličanja tolažbo in hladilo najdejo. Tukaj bo njih žalostno serce tolikokrat razveseljeno, tukaj najdejo tisti nebeški mir, ki je več vreden, kakor nečimerno veselje celega sveta; tukaj že dostikrat od tiste sladkosti pokusijo, katera jih v nebesih čaka, in vsled tega so tako uterjeni, da jih nobena moč ne more od pravega pota odverniti. — Tu sem se približajo kerščanski spokorniki, zavoljo velikih grehov vsi osramoteni, in zavoljo negotovega odpuščenja vsi nepokojni se skoro ne upajo svojih oči proti nebesom povzdigniti. Ali spovednik na božjem mestu sedeč jim reče: „Pojdi v miru in bodi potolažen, Bog ti je tvoje grehe odpustil in tudi na sodnji dan ti jih ne bo več očital; vzel te je spet za svojega otroka in te spet bolj ljubi, kakor mati svoje edino dete.“ Oh, če zamore kaj solze spokorjenega grešnika obrisati, zamorejo jih gotovo te tolažljive besede. — Tukaj toliko slabih kristjanov najde moč zoper dušne skušnjave, in toliko terdovratnih in zastaranih grešnikov je usmiljeni Oče nebeški že tukaj na pravo pot pripeljal. Niso vedeli, kam da gredó tudi ne zakaj da semkaj gredó, ali Bog je za vse to vedel in jih semkaj pripeljal. Ena ostra beseda, katero so slučajno s prižnice slišali, en zgled pobožnosti, katerega so tukaj videli, z eno besedo: ena iskra od zgoraj jih je razsvetila, jih iz spanja zbudila in v velik nepokoj pripravila, in niso mogli več mira doseči, dokler se niso grehu odpovedali. Ob kratkem tedaj — tukaj pri studentu milosti še zmiraj čaka Jezus zgubljene ovce, kakor je čakal pri Jakobovem studentu Samarijsko ženo, še zmiraj čaka spokorjene Magdalene, spreobrnjene Caheje in k življenju obudene Lazarje.

Ali kaj nam pomaga, če nas take milosti in taki darovi čakajo, ker se še ne približamo sem, da bi jih videli? Kaj nam pomaga, če je Bog prisegel, da nam hoče vse dati, če ga pa za nič ne prosimo? Kaj nam pomaga, če sicer v cerkev pridemo, pa le prisiljeni, le zato, ker je navada ob nedeljah v cerkev hoditi? Zastonj bomo enkrat vpili, kakor nezvesti judje: cerkev Gospodova reši nas! Dokler bo miza božja, kjer se nebeški kruh dušam v hrano

in zveličanje lomi, tako prazna, ne moremo nobene prave sreče upati. Če nas pobožnost in molitev pri službi božji zapusti, nas cerkve ne bodo rešile, če se pa še zraven nespodobno vedemo, bodo nam cerkve celo v pogubljenje, kar bote slišali v

II. delu.

Ljubi moji! mi gotovo ne vemo, kako grozno da se Bog nad tistimi maščuje, ki kako cerkev omadežujejo. Po cerkvi nam vse, kamurkoli svoje oči obernemo, božjo ljubezen oznanuje. Tukaj vidimo Boga, ki je naš zveličar, Boga, ki je iz ljubezni do nas na križu umrl, Boga, ki je v nebesih naš besednik in naš pomočnik. Dobro bi bilo pač, ko bi tudi kaj videli, kar bi nas na ostrega sodnika spomnilo.

Dobro bi bilo tudi, ko bi bil tukaj kje namalan tisti nesrečni Oza, ki je samo zato moral nagle smerti umreti, ker se je po nerodnem škrinje zaveze dotaknil; dobro bi bilo, ko bi se videlo, kako so Aronovi otroci z ognjem spod nebes bili požgani, ker so z nesvetim ognjem Bogu darovali; rad bi vam pokazal Helijodora, kako se njegova kri po ravno tistem tempeljnu razliva, iz katerega se je poprej norca delal; rad bi vam pustil videti tisto roko, ki je kralja Baltazarja k smerti obsodila, ker je iz svetih posod svoje gerlo zalival, da bi s tem tiste ustrašil, kateri se v cerkvi nespodobno zaderžijo. Zakaj če je Bog že tiste tako kaznoval, kateri so tempelj starega testamenta zaničevali, s kakošno strelo bo še le tiste udaril, kateri cerkev Jezusa Kristusa oskrunjajo; tu se namreč ne daruje kri jagnjetov ali kozlov, ampak kri živega Boga je, ki na oltarju teče. V Jeruzalemskem tempelju je bila le škrinja zaveze in v njej dve kamneni tabli, na katere je bil Bog s svojim perstom zapisal zapovedi, v naših farnih cerkvah pa prebiva — ti večna luč nam to pričuješ — tu prebiva noč in dan v tabernakelju Jezus Kristus z dušo in telesom, s kervjo in mesom, po božji in človeški natori, ravno tisti Jezus, ki vidi vse vaše nerodnosti, ki pozna vaše misli in pregleduje vaše želje, in ve, kaj vas v cerkev vleče, ki bo vas sodil in kaznoval.

Pa če hočemo resnico govoriti, moramo obstati, da nas je že zadosti. Ali niso časi zadosti slabi, in bodo od dne do dne še hujši? Kje je še kaj vere, kaj straha božjega? Poštenost je umerla, nedolžnost se joka in razuzdanost s svojimi raznimi tovaršicami, z nečistostjo in prevzetnostjo hoče v kratkem celi svet potopiti. O preljubi moji! to so veliko večje kazni, kakor vojska, kuga ali lakota. — In če se prav pritožimo, da nas Bog preterdo obiskuje, vendar ne bomo nobenega drugega odgovora dobili, kakor Judovsko ljudstvo. Ko so oni črez ostrost božjih kazni godernjali, je Bog preroku Ecehijelju zapovedal in rekel: „Pojdi tje in pokaži jim tempelj, naj se sramujejo svojih nemarnosti.“

Tudi mi na naše cerkve se oglejmo, in ne bomo se več pri-
toževali. Poglejmo postavim na kerstni kamen, kako zelo ga za-
ničujemo. Ondi smo prisegli, da se hočemo svetu odpovedati, Bogu
služiti, in če je treba, tudi za-nj umreti, zdaj pa se bojimo, da
nas ne bi ljudje zasmehovali, če svoje oči proti tlom obrnemo,
svoje roke kvišku povzdignemo in nekoliko dolže molimo, kakor
drugi. — Pojdite in pogledjte spovednice — prazne so od dne do
dne, od tedna do tedna, in moramo si misliti, da so vsi ljudje ne-
dolžni ali pa je vera že tako opešala. — Tukaj je prižnica, kjer
se vam božja beseda oznanuje, ali če vam resnico povemo, če vam
vaše grehe očitamo, nas čertite, preganjate in sovražiti. — Po-
glejmo tamkaj oltar, kjer se vsak dan Kristus svojemu Očetu v
dar prinese, — kako mu mi to ljubezen povračamo? Kakor be-
riči na gori Kalvariji, tako ga tudi gotovo kristjani vsako nedeljo
žalijo in križajo. Ne da bi svoja kolena pred svojim Bogom pri-
klonili, ne samo, da se v cerkvi nespodobno vedejo, so nekateri
tudi tako zanikerni, da rajši zunaj cerkve stojijo, kakor da bi
noter šli, akoravno je znotraj zadosti prostora. Vi, ki tako pri-
siljeni sem pridete in iz pregrešnega namena v cerkev hodite,
ostanite rajši popolnoma iz cerkve, in v imenu vaših angeljev varhov
vas prosim, da še blizu cerkve ne greste, ker bolje bo za vas, če
cerkve nikdar, še od daleč ne vidite, kakor če si z nespodobnim
zadržanjem v božji hiši pogubljenje na glavo nakapate ali s po-
stopanjem okoli cerkve pohujšanje dajate.

Pa ljubi Jezus, za nas križani Odrešenik! varuj nas te ne-
sreče, da bi za nas bolje bilo iz cerkve izostajati, kakor pa v
cerkev hoditi, da bi z večjimi grehi obloženi iz cerkve kakor v
cerkev hodili, te nesreče obvaruj nas, o Jezus! prosimo te, varuj
nas! Amen.

Pridiga za god sv. Kolomana.

(Od strahu pred ljudmi.)

„Kdor ljubi očeta ali mater bolj ko mene,
mene ni vreden; in kdor ljubi sina ali
hčer bolj ko mene, mene ni vreden.“
(Mat. 10, 37.)

V v o d.

Najprijetnejša čednost na zemlji je čista ljubezen, naj-
strašnejša hudoba pa prepir in sovraštvo; kakor neusmiljeni ogenj
mesta, vasi in hiše požge, tako sovražna jeza truplo in dušo
zatere in nas časno in večno nesrečne stori. Kako čudne so pač

tedaj slišati besede našega Zveličarja, da ni zato na svet prišel, da bi mir med ljudmi naredil, temuč zato, da bi med zlahto in med prijatelji sovražstvo zasejal; on, ki nam je zapovedal, svoje sovražnike ljubiti, ki je sam za svoje preganjave molil in prosil, kako on zamore reči, da je meč na svet prinesel, da bo sina od očeta in hčer od matere ločil in njih ljubezen raztergal, kako zamore kaj takega od nas zahtevati? — In vendar je tako; tudi sv. Koloman nas s svojim zgledom uči: Kdor svojega očeta ali svojo mater, sina ali svojo hčer bolj ljubi, kakor Boga, ne bo nikdar nebeškega veselja vžival, ali da bote bolj zastopili: Kdor bo iz ljubezni do svojih starišev ali do svojih otrok kakošen greh doprinesel ali se sramuje, kaj dobrega storiti, ne more upati, da bi kedaj božje obličje gledal.

Ljubi moji poslušalci! skoraj bi rekel, da takih ostrih naukov za nas ne bi bilo treba; toda ko bi bili tudi na pol manj ostri, bilo bi še vendar zmiraj več ljudi pogubljenih, kakor zveličanih, zakaj koliko je takih, ki rajši živinsko veselje s svojimi bližnjimi vživajo in svoje spačeno meso bolj ljubijo, kakor Boga, ki se bolj bojijo ljudem se zameriti, kakor Bogu. Kako nespametni so taki posvetni ljudje, hočem vam danes razložiti v I. delu moje pridige, in da ti ljudje še imena kristjana niso vredni, v II. delu.

Preden pa začnem, se pripravite!

I. del.

Koliko je takih ljudi, ki bi radi šli večkrat k spovedi in k sv. obhajilu, ki bi se iz serca radi slabim tovaršijam odpovedali, ki nobenega dopadenja ne najdejo na posvetnih pesmah in nemarnih besedah, vendar, da jih ne bi hudobni svet zaničeval, da jih ne bi ljudje zasmehovali, bodo rajši z večjim številom pogubljeni, kakor da bi se z manjšim številom v nebesih veselili. Ali ko bi jim kdo hotel to neumnost iz glave izbiti, ko bi jim dopovedal, da dober kristjan hudobnim nikoli dopasti ne more in tudi ne sme, tega nočejo zapopasti, zato pravi sv. Anton poln znotranje žalosti črez zanikernost takih kristjanov. „To je sramota! ako vam hudič svoje nauke razlaga, jih sprejmete, — če vam svet svoje navade ponuja, jih radi imate in ljubite, če meso svoje želje na znanje daje, jih iz serca objamete; hudiču verjamete, mesu verjamete, le samemu Jezusu ne verjamete, le samo Jezusovega nauka ne sprejmete. In vendar dobro veste, da hudič dela obljube, katerih nikdar ne derži, da svet ponuja dobrote, katere izginejo, kakor dim v zraku, da meso podpihuje k veselju, ki se na zadnje vselej v grenkost spreoberne, in vendar vse to verjamete, samemu Bogu, ki je večna resnica in modrost, ki ne more goljufati, ne goljufan biti, le samo njemu ne verujete.“

Če vam resnico povem, je rekel Jezus Judom, saj mi ne verjamete, ravno tako tudi jes po vsej pravici sedanjim kristjanom rečem: Ako vam resnico povem, zakaj mi ne verjamete. Če vam svetujem in priporočam, da imate počutke krotiti, poželjenje berzdati in svoje nagnjenje zatirati, zakaj verjamete rajši svojim zapeljivcem, kateri vam lažejo, da človek slobodno brez greha svoje počutke nasiti, da nečistost ali prešestovanje ni greh, da je zadosti, ako človek le od zunaj pošteno živi, naj bo njegovo srce neporedno kakor hoče. — Ako vam pravim, da morate nečimernosti, šege in navade tega sveta zaničevati, zakaj verjamete rajši tistim, kateri vam pravijo, da mora človek, ki je med svetom s svetom deržati in ne sme kak posebnost biti? — Ako vam pravim, da imate ponižnost ljubiti, v terpljenji poterpežljivi biti, da ne smete nevoljno godernjati, tožiti ali preklinjati, da imate sramožljivo in pravično živeti, zakaj verjamete rajši tistim, ki vam nasprotno nauke dajejo? Ali ne veste, kaj pravi sv. Pavelj: „Če bote po mesu živeli, bote umerli, če bote pa dela mesa skoz duha morili, bote živeli.“

Nikar se ne izgovarjajte, da je taka navada na svetu, da se morate tako zadržati, če hočete z ljudmi v prijaznosti živeti, in da, če drugače živite, vas brez nehanja zaničujejo. — Kdo vas bo zaničeval, vas vprašam? Brumni gotovo ne, ker oni so veseli in Boga hvalijo, da še kristjane vidijo, kateri očitno Bogu služijo. Le nekateri neporedni, katere je sam peklenski duh najel, da ljudi zapeljuje, le tisti bodo vas zaničevali, tisti pa vas tudi ne smejo hvaliti, zakaj sv. Pavelj pravi: „Če boš ljudem (hudobnim) dopadel, ne boš služabnik Jezusa Kristusa“. In sv. pismo starega testamenta pravi: „Bogaboječ bo vselej od tistega zaničevan, ki po krivičnem potu hodi“

Ko bi bil sv. Koloman na prijaznost ljudi gledal, ko bi se bil bal hudobnim se zameriti, gotovo ne bi bil zapustil svoje domače dežele, svojega premoženja in svojih znancev ter v tuji deželi žejo in lakoto terpel. In ko bi bil v družbi svojih tovaršev nemarne pesmi prepeval, nemarno znanje z drugim spolom imel, in po noči nedolžnost zalezoval, kakor dandanešnji razuzdani fantje znajo, gotovo ga Bog ne bi bil k tej časti pripustil, da bi mučeniško krono dosegel.

II. del.

Jes sem že mislil večkrat k spovedi iti, pravi marsikateri spovedniku, ter svoje življenje poboljšati, ali če to storim, bodo ljudje mislili, Bog ve, kakošen grešnik da sem ter bodo po vseh hišah od mene govorili. — Pusti ljudi govoriti, ljubi moj! naj govorijo, kar se jim zdi; oni ti morejo poštenje, čast in dobro ime vzeti, nebes pa ti niso vstanu odvzeti; oni si bodo s svojim oprav-

ljanjem pekel zaslužili, tvoja krona pa se bo na sodnji dan tolikanj lepše svetila. Če si brumen ali neporeden, če svoje dolžnosti spolnuješ ali ne, vsem nikoli nisi vstanu prav narediti.

Mojzes, imeniten prerok starega testamenta, je vsaj pravično živel, in vendar so ga vedno čertili. Če se je za nedolžnega potegnil, so ga precej vprašali, kdo da ga je za sodnika poslal; če je kaznoval tiste, ki so zoper Boga godernjali in njega preklinjali, so mu vse sorte priimke dajali. Ko se je štirideset dni postil in na hribu molil, so ga hinavca in zapeljivca imenovali, in ko je s hriba prišel in jim po božjem povelju zapovedi dal, se jim je spet zameril. Naj je tedaj Mojzes nedolžnost varoval ali greh kaznoval, naj je v samoti molil ali sredi ljudstva pravico sodil, vsem ni nikoli bil vstanu prav narediti.

In Jezus Kristus sam, ki je tako sveto živel, da je lahko svoje sovražnike vprašal: „Kdo izmed vas me more kakega greha obdolžiti?“ vendar ni mogel nikoli toliko doseči, da bi vsi njegovo zadržanje hvalili. Če je čudeže delal ali jih ni delal, farizejem ni bilo nikoli prav. Ko je nekemu slepcu zdrav pogled dal so ga dolžili, da sabote zadosti ne praznuje, in ko je svojega prijatelja Lazarja umreti pustil, so spet godernjali, da pusti bolnika brez vse pomoči umreti. Nekateri, pravi sv. Janez, so rekli, da je dober in svet mož, drugi pa so rekli, da le ljudi zapeljuje.

Vsem tedaj prav narediti in vsem dopasti nismo vstanu, zatorej je bolje, da se hudobnim zamerimo, kakor pravičnim, in če se tudi vsem zamerimo, kaj nam to more škodovati, če se le Bogu dopademo. Čeravno zdaj ljudje od nas pravijo: ta človek ni za nobeno družbo, ž njim ni nič početi, zmiraj v cerkvi teči in si nobenega veselja ne privošč, je to vendar boljše za nas, kakor da bi sodnji dan tiste strašne besede nad nami zagromele: Poberite se od mene vi prekleti! Vi ste svet bolj ljubili, kakor mene, zato mene niste vredni.

Kristjan mora pripravljen biti, ne samo zaničevanje in sramoto voljno preterpeti, ampak, če je treba, tudi svoje življenje za vero dati; tako so storili vi mučenci in vsi svetniki, tako je storil tudi sv. Koloman, patron te cerkve, katerega god mi danes z veseljem praznujemo; bičali so ga do kervavega, z razbeljenimi kleščami so mu kožo ščipali, noge so mu noter v kosti vžagali in kakor razbojnika so ga obesili. Tako, vidite, se je nebeška krona vselej le s terpljenjem zaslužila, ne pa s pregrešnim veseljem, in še zdaj za noben drug pot v nebesa ne vemo.

Nek brumen duhoven, ki v daljni Ameriki divjim ljudem kerščansko vero oznanuje, piše: K meni je prišla mlada ajdovska deklica, ki je močno želela sv. kerst prejeti in obljubo vednega devišтва narediti. Duhoven jo v kerščanski veri popolnoma podučil in Bog jo ostro skuša, ali bo v tem lepem naprejšetju stanožitna ostala. Njen oče, ki je bil silno bogat in mogočen, jej namreč

močno preti in žuga rekoč, da, kakor hitro kristjana postane, bode jej jezik iztergal in jo neusmiljeno do smerti mučiti dal. Ali ona se vsega tega ni bala, ampak bala se je le tistih besedi Kristusovih: „Kdor svojega očeta ali svojo mater bolj ljubi, kakor mene, mene ni vreden“, in vsled tega je stanovitna ostala.

O blaga deklica! kako lepa krona zdaj tebe v nebesih čaka; v kako sramoto boš ti na sodnji dan kerščanske hčere pripravila, ki svojo nedolžnost tako po nemarnem zapravijo, in se bolj bojijo svojemu zapeljivcu se zameriti, kakor Bogu, ter za kratko veselje večno nebeško veselje prodajo.

Ali ti večni Bog! katerega milost nima nobene mere, odpri vendar naše oči, da bomo videli veliko število pogubljenih v peklu, kateri neprenehoma za usmiljenje prosijo, pa ga ne najdejo; prebodi pa tudi s svojo milostjo naša serca, da bo posvetna ljubezen iz njega iztekla in da se ljubezen do tebe v njem vname; preoberni naša serca k pravi pokori in poboljšanju našega življenja, da bomo nečimerno veselje tega sveta zaničevali in le po nebeškem veselju hrepeneli. Amen.

Pridiga o cerkveni glasbi.*

(Priobčil P. Hugolin.)

„Laudate Dominum in chordis et organo.“
Ps. 150.)

Vvod.

Sv. Vincencij Pavljanski je imel revne, pa bogaboječe stariše, ki so ga zamogli z delom svojih rok le borno preživiti in izrediti. On sam je že v nežni mladosti pasel čredo. Dvanajst let starega pošljejo stariši v šolo, kjer se je s pridnostjo odlikoval in se kmalu tolikanj priučil, da je zamogel sam druge podučevati. Ker je imel veliko veselja do duhovskega stanú, poda se na višje šole; po kon-

* To pridigo sem našel v zapuščini ranjcega g. kanonika Mlakar-ja († 30. dec. 1880). On pa jo je podedoval z drugimi rečmi od svojega nečaka ranj. g. Škofic-a, župnika na Šuhorji. Pisava je Škofic-eva in brez dvombe jo je sam pridigal v Čeremošnjicah, kjer je bil kaplan. Pridiga je namreč v originalu nemška (za Kočevanje), a zraven je tudi slovenska osnova, in slovenski dodatek. Vesel sem bil te najdbe, in gotovo vstrežem vsem prijateljem cerkvene glasbe, ako pridigo v našem glasilu priobčim. Zraven pa moram opomniti in potožiti, koliko dragocenih stvari gre po smerti duhovnih gospodov k nič. Slovenska literatura je gotovo najbolj zastopana v knjižnicah duhovnov, ali večina literarnih zapuščin gre na funte. Zatorej

čanih naukih prejme mešniško posvečenje in postane zvest, goreč pastir izročeni mu duš.

Primerilo se je pa, da je sv. Vincencij po opravih moral črez široko morje. Na poti ga vjamejo morski roparji, peljejo ga v Tunis (v Afriki), ter ga prodade v sužnost, kakor se pri nas proda nespametna žival. Kupil ga je turek, ki je bil prej kristjan, je pa zavoljo časnega dobička zatajil Kristusa in odpadel od vere. Vincencij je imel tukaj huda opravila na polji, zakaj vročina je v Afriki posebno za Evropejca neznosna. Toda vse je prenašal potrpeljivo; zvesto je služil Bogu, in pridno delal svojemu gospodarju. Gospodinja, turkova žena, ga je večkrat pri delu opazovala in zelo se jej je prikupil. Rada ga je poslušala, če je pripovedoval o kerščanski veri; še raje je poslušala, če je pel kako pobožno pesen. Včasih je šla na polje, kjer je Vincencij delal, samo da jej je zapel kak psalm ali pesen Matere božje. To sveto petje je blago gospodinjo tolikanj omehčalo, da je nekega večera možu očitala, zakaj da je kerščansko vero zatajil, od katere je tolikanj lepega čuti, da človeka navda z nepopisljivim veseljem.

Te besede so moža tako pretresle, da je takoj sklenil, z ženo in Vincencijem podati se na Francosko. Srečno pridejo tje: mož je bil zopet sprejet v naročje katoliške cerkve, žena pa kerščena. Vincencij je še mnogo let živel v Parizu, in se posvetil skerbi za ubožne in zapuščene. Umerl je 84 let star, in se preselil tje v svitla nebesa, kjer v koru zveličanih prepeva božjo slavo kakor jo je nekda j prepeval v Afrikanski sužnosti. (Življenja srečna pot, str. 283.)

Preljubi moji poslušalci! V kak namen sem vam povedal to zgodbo? Opozoriti sem vas hotel na velikansk vpljiv, ki ga ima lepo petje na človeško serce. Pobožna pesen včasih več premore, kot najlepša pridiga; Bogu je bolj dopadljiva, kot najpriserčnejša molitev.

Lepo petje je poduk priprostim brez vse vsilatve; lepo petje tolaži žalujoče, obladi serd in omehča divje značaje, olajša človeku grenke skerbi, z milim glasom ga vabi k pokori, in dvigne njegovo dušo v nadzemske višave, kjer okusi nebeško sladkost in se tako ukrepi, da terdno sklene, v bodoče skerbno ogibati se greha, pa zvesto hrepeneti le po kreposti. Lepo petje daje besedam pridigarjevim večjo moč, tolmači visoke skrivnosti vere, katere se na altarji dopolnujejo . . .; sploh pa podeljuje katoljši božji službi tisto zunanjo lepoto in bliščobo, katero krivoverci toliko in tako težko pogrešajo. (Zgod. Dan. 1850, l. 2.)

To je namen cerkvenega petja, cerkvene glasbe, ki se pa tako poredkoma doseže, ravno ker naše petje nima tistih lastnosti, kakoršne bi imeti moralo. Tudi orglje so v cerkvi postavljene, da bi petje podpirale in ga v serca vernih vodile. Petje in orgljanje ima tedaj v cerkvi vzvišen namen. Po mojih mislih ne bo od več.

ako se na tem svetem mestu enkrat govori o cerkveni glasbi. I. del mojega govora vam kaže, kako naj bo cerkveno petje; II. del vam pove, čemu so orglje v cerkvi.

I. del.

Petje sploh je dvojno: svetno in cerkveno. O svetnem ne bom dosti govoril; le mimogredé naj bode omenjeno, da je svetno petje lahko nedolžno ali pa pregrešno. Nedolžno svetno petje lahko mnogo dobrega učini; tega se bode prepričal vsak, kdor človeško serce pozna in se v prva leta mladosti nazaj ozre. Petje je otroku, da tako rečem, prva dušna hrana. Kako rad posluša pesnico, ki mu jo mati poje poleg zibelj. In če malo odrase, sam poskuša nežno melodijo. O kaka radost je bila po zimi za nas otroke pri gorki peči, če nam je dekla zapela lepo pesnico. V serce je segalo, in nas včasih bolj vpokojilo, nego šiba. Od tega časa je solnce že sto in stokrat izšlo, ali še danes se radostni spominjamo srečnih dni nežne mladosti. S pesnijo se vrauni slabim mislim in željam, ki bi se sicer lahko v serce prikradle. Pevaje plevajo žene in dekleta plevel, in delo gre urno od rok. Po senožetih kosci ukajo in med petjem travo urno sekajo. Pevaje prežene popotnik po noči v tamnem gozdu strah iz serca in prej, ko je mislil, doseže svoj cilj. — Res, lepa svetna pesen je sol življenja, ker ona skerbi, da se življenje ne popači. Svetne dogodbe se smejo popevati, samo naj se duh višji pospne, da ne pozabi svojega namena, ki je čednost in večno zveličanje.

V starih časih je Tirtej z junaškimi pesnimi navduševal Spartance za boj proti Meséncem. Serbski goslar je netil navdušenje proti krutim turkom; z eno besedo: s petjem se ogrevajo mlada serca v ljubezni do mile očetnjave.

Po hudi uri narastejo vode in pokončajo najlepše polje; včasih odnesó rodovitno zemljo s sadovi vred, razdenejo travnike, umažejo travo in vse z blatom prevlečejo. Ravno tako, in še večjo škodo pa stori petje, ako je umazano in pregrešno. Kdo ni slišal o puntarski pesni, po imenu Marseillaise (beri: Marzejléz), katera je francozko ljudstvo od prekucije do grozne moritve gnala, da je bilo bolj divji zverini podobno nego človeku. Koliko hudega zakrivé nečiste pesni, ker v sercu neprevidnemu vnetijo divji ogenj mesenega poželenja. Takih pesni nas varuj ljubi Bog!

Ako tedaj nedolžno svetno petje toliko dobrega učini, kolikanj bolj vzvišeno pa je cerkveno petje! Zakaj namen tega je, serce človeka od vsega posvetnega odverniti, in ga v nebó povzdigniti; namen cerkvenega petja je, človeka v molitvi podpirati, olajšati mu premišljevanje večnih resnic, pomnožiti njegovo vero, ukrepiti njegovo upanje in vneti v njem plamen svete ljubezni.

Vpljiv petja, ako je res cerkveno, ne dá se popisati. Da se pa smé imenovati cerkveno, mora imeti sledeče lastnosti:

1. Najdražji biser ne mika človeškega očesa, ako je v uma-zani posodi. Zvekša se pa njegov kras, če ga denemo v snažno, lično posodo. Tudi resnice ti bolj dopadejo, ako se ti povedó z vzvišenimi pa razumljivimi besedami; dopade ti govor lepo sestavljen, kjer ena misel lepó drugi sledi. Radi poslušamo pripovednika, ako govori v izbranih besedah, če tudi ni stvar Bog vé kake važnosti. Nasproti nam pa tudi prav mikavne reči ne godijo, če se pripovedujejo suhoparno, brez notranje zveze. Tudi kerščanske resnice v oblikah pesni zahtevajo izbrane in vzvišene, vendar razumljive besede, ker le tako najdejo pot v serce in dosežejo svoj namen.

Ko so se očetje jezuiti v deželi Paraguay (Amerika) kot misijonarji naselili bili, našli so tamkaj prav divje in hudobno ljudstvo. Paraguajci se z redovniki niso hoteli sprijazniti in o spreobrnjenji ni bilo govora. Božja beseda ni našla v njihovih srcih pripravnih tal, še z darovi se niso dali omečiti. Očetje si celo življenja niso bili svesti. Kaj si zmislijo modri možje? Pokličejo precejšno število izurjenih pevcev, in z njimi se podajo prav tje, kjer jih je čakalo divje ljudstvo. Ko so bili že prav blizu njih, zapojó iz vseh gerl prav vbrano. Divjaki poslušajo krasno pesen, in se pevcem polagoma približujejo. Kerščanski pevci se zdajci obernejo, in se pevajoči vračajo v svoja stanovanja; divjaki pa — krotki kot jagnjeta — jim verno sledé. Doma so pevci še lepše prepevali in tudi postregli so Paraguajcem, kolikor se je dalo. Glejte, tako so terdovratne divjake ukrotili, jih v Jezusovem nauku podučili in kerstili. Petje je tedaj storilo, da so postali najvernejši kristjani. Glejte, koliko premore sveta pesen!

2. Tudi melodija (véža) mora biti besedam primerna. Če si žalosten, ne ljubi se ti smejati, burke vganjati ali skakati; če si vesel, ne boš delal kislega obraza. Taka je tudi s pesnijo. Resnim, pretresljivim resnicam (smert, sodba, terpljenje Jezusovo), ne pristje vesela melodija, ki noge za ples dviguje, pa ne nagiba serca k premišljevanju rečenih resnic. Veselim resnicam (rojstvo, vstajenje našega Gospoda) se poda vesela melodija, ker premišljevanje teh resnic budi v človeku veliko radost. Vendar je veselo cerkveno petje od veselega svetnega neizrekljivo različno, o čemer pa pozneje.

Celo divji značaji se dado omečiti s takim svetim petjem. Na Francoskem so za časa prekucije k smerti obsodili nedolžne nune karmelitarice. Akoravno krotke, kakor ovčice, so jih vendar v železje vklenjene peljali v Pariz. Na cestah se je terlo zdivjanega, kervoželjnega ljudstva. Karmelitarice — Kristusove neveste — zapojó krasno Marijino pesen: „Češčena, gnade polna si!“ Mirno pa ginjaivo so pele, kakor so bile vajene v domači cerkvi. Ko so prvi glavo odsekali, pele so druge naprej, in niso obmolknile,

dokler ni slednja položila glavo pod nož. Ljudstvo je nemo poslušalo; ne ploskalo, ne vpilo, kakor sicer, kedar so glave odletavale. Petje jih je omečilo, da so jeli zopet človeško čutiti. (Zgod. Dan. 1859, I. 2.)

3. Ako hočemo, da petje doseže svoj namen; treba tudi lepega in razločnega prednašanja. Star pregovor pravi: „Kar iz serca ide, tudi v serce pride.“ Pevec mora tako peti, da ga vsi lahko razumejo. Peti mora občutljivo; poznati se mora namreč, da je pesen odmev njegovih serčnih čutil.

Sv. Evdoksija je dolgo, dolgo nepošteno in pregrešno živela. Svoje vesti ni kar nič poslušala, in za Boga ni marala. Neko noč čuje sv. pesen iz sosedne hiše. Potujoč menih, ki je tamkaj prenečeval, popeval je poslednjo sodbo; kaj namreč imajo pričakovati pravični, kaj grešniki. Ta pretresljiva pesen seže Evdoksiji tako globoko v serce, da se pribudi iz spanja pregrešnosti in koj v jutro pošlje po meniha, da bi jej te resnice še obširneje razložil. To razlaganje jo je tako ganilo, da poklekne pred meniha in svoje pregrešno življenje očitno spozna. Ob enem ga prosi za svet, kaj jej je storiti. Menih jej pokaže pot pokore, katero je ona takoj nastopila in odslej ni jenjala Boga prositi odpuščenja. (Kerš. Dev. str. 54.)

4. Najlepše bi bilo, da bi ljudstvo po cerkvi pevalo in si lajšalo čutila, katera premišljevanje večnih resnic obudi. Vendar naj ljudstvo pevcev-voditeljev ne prevpije, da se pobožnost ne moti in nered ne naredi. Če pevci novo pesen pojó, naj ljudstvo molčé posluša toliko časa, da se je popolnem priuči, in naj si k serci vzame resnice, ki jih pesen opeva. Kdor pa nima sluha za petje, ali besed ne zna, naj pa iz molitvene knjige ali pa pobožno sveti rožni venec moli.

Iz rečenega se lahko povzame, da petje ni tako brez namena, kakor bi kdo misliti vtegnil. Cerkevno petje pa še posebno zasluži občne pozornosti. Zatorej se že v sv. pismu na mnogih krajih bere o pobožnem petji. V zahvalo za srečno rešitev iz Egipta je Mojzes zapel Bogu zahvalno pesen; Debora je Bogu hvalo prepevaje oznanovala zmago nad sovražniki, in Ana Boga hvalila za zaželjeno detice — preroka Samuela. Tudi David opeva v svojih psalmih zdaj srečo nedolžnega, bogaboječega moža, zdaj slavo, vsemogočnost in dobrotljivost božjo; z milimi glasovi obžaluje svoje pregrehe, in prosi odpuščenja; s psalmi se je Izraeljsko ljudstvo v tempeljnu navduševalo za vse, kar je dobrega. S pesnijo so se zahvaljevali trije mladenčji v ognjeni peči Bogu za srečno rešitev. Ko je Marija mati božja postala, zapela je prekrasen spev: „Moja duša hvali Gospoda“ . . . Caharija je opeval srečo bližnjega zveličanja, in stari Simeon Zveličarja, kterega je v svojem naročji zibal. (Sl. č. čas. N. 23. str. 179.) — Iz skrivnega razodenja vemo, da angelji v nebesih pojó: „Svet, svet, svet je Bog vojskinih trum!“ Zveličar sam je po svoji zadnji večerji z apo-

steljni vred pel hvalno pesen, in svetniki v nebesih pojó novo pesen Jagnjetu, ki je za-nje kri prelilo. (Pekec. str. 361.)

Zavoljo tega je tudi sv. katoliška Cerkev vpeljala petje pri božji službi, in za-nj vedno posebno skerb imela. V vsih časih so tudi živelí svetniki, ki so se za sveto petje posebno zanimali. Sv. Ambrozij, Gregorij Nacianžan, Efrem, Alfons Marija Liguori, ti vsi so svojo vero, ljubezen in svoje spoštovanje do Boga izrazili v spevih, polnih svete gorečnosti. Čas mi ne dopušča, natanko popisati, kaj je storil sv. papež Gregorij za cerkveno petje. Govoriti hočem le še o cerkveni glasbi posebej in od orgelj.

II. del.

V stari zavezi so rabili godbena orodja. Kralj David je s harpo spremljal svoje psalme. V 149. in 150. psalmu pa vabi Sijonske otroke (Izraeljce), naj Boga hvalijo s pavkami in harpo — s trobentami in citrami — s piščalkami in lepozvonečimi cimbali. Ni mi pa znano, da bi bili kristjani prvih stoletij pri božji službi rabili kaka godbena orodja, pač je bilo cerkveno petje sploh v navadi. Tertulijan nam pripoveduje, da so kristjani božjemu Odrešeniku prepevali zahvalne pesni, preden je še dan napočil. Sv. Bazilij piše, da je bilo na jutrovnem splošno cerkveno petje v navadi, in da je cela cerkvena občina prepevala, možje, žene in otroci. Do sedmega stoletja so verniki pri božji službi prepevali psalme, in sicer so stali v dveh verstah, kakor še dandanešnji pri nas duhovniki pri slovesnih večernicah, ali kedarkoli psalme prepevajo. Kristjani se pri takem ravnanju niso utrudili, ker je ena versta počivala in molčé premišlevala, kar in kedar je nasprotna versta pevala. V nekaterih cerkvah so izvolili pevce, ki so zbujali v ljudstvu pobožne misli in občutke, v družih je pela cela občina, in v petji povzdignila serce k Bogu, kakor nam priča ravno sv. Bazilij. V sedmem stoletju pa je papež Vitalijan vpeljal orglje, da bi spremljevale petje. Tako se je začela v cerkvi sv. glasba, in je do danesnjega dne v njej ostala, kar je popolnoma prav. S petjem in sv. glasbo kažemo, da so nam božje zapovedi sladek jarem, in da jih spolnujemo bolj iz ljubezni do Boga, kot iz strahu pred zažugano kaznijo. Zatorej pravi David: „Tvoje zapovedi so mi petje v kraji mojega popotovanja“. (Psalm 118, 54.) Cerkveno petje in sv. glasba razpodi vso žalost in grenkost iz naših serc, in jih napolni z notranjo sladkostjo ter svetim veseljem; napolnuje jih s zaupanjem in ljubeznijo do Boga, povzdigne naša serca in našega duha na kvišku v nebesa in mnogokrat izvabi človeku pobožne solze iz očes. Cerkveno petje obvaruje človeka zalezovanja hudobnega duha in kroti njegove strasti; olajša mu bolečine in dviga poterto dušo proti nebesom; tolaži ga v žalosti in ga stori delež-

nega darov sv. Duha. Sv. pismo nam pripoveduje, da je kralja Savlja zapustil duh božji. Od tega časa je hodeval tužen in portert okoli. Privredli so k njemu Davida; ta pa je znal igrati na harpo. Ostal je tedaj pri Savlju in ga s harpo razveseljeval, kedar koli se je tega otožnost lotila. Glejte, kako koristno je sv. petje, in kak dar božji je cerkvena glasba. (Pekec. Razlag. sl. B. p. 359.)

Iz tega malega, kar sem o cerkveni glasbi govoril, ste lahko povzeli, zakaj se je glasba v cerkvi vpeljala, in čemu služijo orglje. Lahko ste sprevideli, da je glavna stvar petje, in da orglje petje le podpirajo. Orglje tedaj ne smejo petja motiti, ampak podpirati; ne smejo ga prevpiti, ampak nežno spremljati; z eno besedo: petje in orgle naj si bratovsko podajo roko.

Vsakdo pa tudi ve, da to, kar se na orgljah ali drugih godbenih orodjih igra, zavoljo tega še ni cerkveno, ker se v cerkvi igra. Žalibog, dandanešnji vlada zelo necerkven duh v glasbi, cerkvi namenjeni, in okus ljudstva je zelo popačen. Glasba je posvetna in necerkvena postala, v žalost pravičnim in pobožnim. Človek, ki pozna namen cerkvene glasbe, bi pretakal radi tega kervave solze. Kar je lepo na plesiši, to še ni lepo in primerno za cerkev. Namen cerkvene glasbe je blag in vzvišen; njen namen ni, nog kvišku dvigati, ampak serce dvigniti v nebo; ne sme človeka navezati na posvetno, ampak vneti ga za nebesa; ne vzbujati v njem meseno ljubezen, ampak vnemati njegovo serce s plamenom božje ljubezni, napolnjevati ga z navdušenostjo za čednost in pobožnost. Kdor tedaj želi ali zahteva, da se v cerkvi okroglo igrajo, komur dopade le valček ali polka, ta očitno kaže, da nosi v sebi posvetno serce, ki se ne more več dvigniti proti nebu; on kaže, da mu je cerkev tako malo častitljiva, kakor plesišče. Morda se moje besede komu izmed nas neverjetne zdé, ali vsaj neumljive. Upam pa vendar, da mi bo prav dal vsak, kdor ima cerkev za hišo božjo, za stanovanje Najvišega, kjer sam Bog vidno stanuje v podobah kruha. Kdor ima le še iskrico čutja za božje, za nebesa, ta mi bo priterdil; če mu le ni posvetnost vso ljubav do Boga zadušila.

Da tedaj cerkvena glasba namen doseže, mora v resnici cerkvena, sveta biti; namreč taka, da bo v človeškem sercu tudi sveta čutila budila.

Orglje nas pa tudi marsikaj lepega učijo, česar bi ne smel zamolčati. Pa ker ni več dosti časa, naj le nekaj malega omenim. Ljubi moji! V orgljah vidite velike in male piščali, ki debelo in tanko pojejo. Tudi ljudje na svetu so veliki in mali, bogati in revni. Lepa je piščal, če je velika in svetla, veličasten je njen glas. Ali sama še ne da harmonije, ampak mora stopiti v zvezo z manjšimi in celo majhnimi piščalimi, in ta družba stori lepoglasje, ki človeku kar serce topi. Tudi božja previdnost je svoje darove po svetu različno razdelila. Dva človeka skoro nista enako nadarjena. Pet prstov imamo na roci, pa vsak je drugačen. Vsa ta razlika

pa se po božji neskončni modrosti spoji v lepo soglasje, če ga le mi ne kalimo po svoji neprevidnosti. To soglasje prihaja iz kerščanske ljubezni do bližnjega, vsled katere je vsakdo dolžen bližnjega spoštovati, v sili ga podpirati, v njem častiti božjo podobnost, s kratka: ravnati ž njim, kakor si sami želimo, da bi se z nami ravnalo. Kolikorkrat tedaj orglje pogledate, ali njih glas poslušate, spominjajte se precej, kaj vas učijo, namreč bogatince ponižnosti, revne poterpežljivosti in vdanosti v voljo božjo, vse brez razločka pa vzajemne ljubezni, ki je prva in najvažnejša zapoved naše sv. vere.

Ljubi moji! Dolgo že ste gojili željo, postaviti nove orglje v svoji farni cerkvi; ali dolgo se to ni dalo vresničiti. Danes pa se vam je želja spolnila; orglje so postavljene — lepo delo. Vsakemu, ki jih vidi ali sliši, smeje se serce! Veliko ste morali sicer žrtvovati; pa pozabite na to, saj je za božjo čast.

Donite tedaj orglje v božjo čast; obnovite v vernikih vnemo za čednost in krepost, zbučajte pravo pobožnost. Vaša vera, ljubi kristjani, naj se pomnoži, upanje vkrepi, ljubezen na novo vname; odtergajte svoja serca od sveta, imejte jih pri Bogu, katerega bote potem v zboru angeljev in svetnikov na veke vživali in ž njimi pevali: „Svet, svet, svet si ti Bog Sabaot!“ Amen.

Dodatek.* — Lansko leto sem vam na binkoštno nedeljo pridigoval o cerkvenem petji in o cerkveni glasbi, ter vam razložil, da je cerkvena glasba od svetne (glasba za ples in druge svetne veselice) popolnem različna. Namen cerkvene glasbe je serce kvišku dvigniti, ne nog dvigovati. Veselilo me je slišati, da ste vsi, kolikor vas je pametnih in previdnih, moje besede poterdili, da celo grajavci in zabavljivci niso nič zoper to imeli. Ker so pa nekateri jeli na novo svojo modrost na terg nositi, in pripovedovati, da ne vedó, kdaj je petek ali svetek, zdi se mi potrebno, to reč še enkrat sprožiti. Mislil sem o tem celo pridigo narediti; ker bi pa le nekatere zadevala, nisem hotel drugih potrebnih resnic v nemar puščati, in le o tej govoriti. Tudi sem že mislil o tej stvari popolnem molčati; in res bi ne bil čerhnil besedice, ko bi bili modrovali le kaki mladenički, ki te reči ne razumejo. Ker pa slišim, da se celo nekateri moške nad tem spodtikavajo, opominjevanje ne bo odveč.

Vprašam tedaj grajavce, ki bi le radi okroggle in na skok v cerkvi imeli: Ali veste, kaj je cerkev? Ali veste, kaj je sv. meša? — Cerkev je hiša božja, kraj, kjer se Bog časti, toraj ne hiša za kratek čas in dobrovoljo, ali celo za ples. In kaj je sv. meša?

* Tega sem našel pisanega v slovenskem jeziku na malih koščekih papirja. Priročim ga, kakoršen je. Razmere, zaradi katerih je bil sestavljen, niso težko ovzeti.

Sv. meša je nekervava daritev nove zaveze, spomin tiste kervave daritve, ki jo je Jezus Kristus za nas na križi opravil. Če se pa pri sv. meši obhaja spomin Jezusovega terpljenja, ali se spodobi pri sv. meši kaj okroglega za ples? Ako so ti oče umerli, ali se mati ločili od tega sveta; recimo, da sam ležiš na smertnej postelji, ali boš v takih okoljščinah godce najel, da bi ti jedno na skok vrezali? Ko bi bil stal pod Jezusovim križem, na katerem je visel sam božji Sin, poln ran in bolečin, in pod katerim je stala božja Mati v srece prebodena s sedmerim mečem žalosti; vprašam te: bi se ti bilo pač zljubilo poslušati kako okroglo? — Kdor torej med sv. mešo išče posvetnega veselja, kaže, da Jezusa ne ljubi, da mu za sveto mešo nič ni mar, in po tem takem ni boljši od Jezusovih sovražnikov, ki so ga visečega na sv. križu zaničevali.

Pa bi vtegnil kdo reči: Saj tudi drugje tako ravnaajo. Na to rečem: Kdor to terdi, ni dosti po svetu hodil in ne dosti slišal. Če imajo tudi pri nas v eni ali drugi fari tako navado, vendar povsod ni tako. Slišal sem poštenega tujca čuditi se in reči: Kako da pač duhovni terpé na tako svetem mestu take razvade?

Če je tako napak, pravijo drugi, zakaj pa drugi duhovni to terpé? To ni prišlo od duhovnov, ampak od takih organistov, ki so se posvetnim ljudem prikupovali, da bi jih hvalili ali jim obilnejši biro dajali. Siromački namreč niso znali cerkveno orgljati, toraj so pa take skakljavaste orgljati začeli, da bi bili vsaj nekoliko godili posvetnim poslušalcem. Noben pošten in moder orgljavec naj tega ne stori; bolje je ljudem zameriti se, kakor pa Bogu.

Tretji pravijo: Če je bilo doslej dobro, zakaj bi pa odslej ne bilo? Na to rečem, da to za cerkev nikoli ni bilo dobro, temveč le za posvetne ljudi. In če je tudi dobro bilo, ali si pameten človek ne bo tega izvolil, kar je še boljše? Naši predniki tudi pluga in brane niso poznali, ampak so z zakrivljenim kolom zemljo preoravali; tudi se niso v suknjo in hlače oblačili, ampak le v neustrojene kože. Tako orodje in taka obleka je bila tistikrat dobra; dandanešnji pa ne bo nikomur na misel prišlo, na tak način polje obdelovati, ali sebe in svojo družino v kože oblačiti.

Tudi bi vtegnil kdo reči: Zavoljo tega ne pojdemo v pekel. Jes pa rečem: Če bi nas to ne potegnilo naravnost v pekel, bi nam pa vtegnilo vsaj k peklu pomagati. Gotovo bote vsi poterdili, da je nespodobno zaderžanje med službo božjo greh. Ali pa mar to ni nespodobno zaderžanje, če kdo, mesto na molitev, misli na ples na tako svetem mestu? Nikar se ne motite, in sami sebe ne slepite. Hudiču je en sam las zadosti, da splete verv, s katero nas zavleče v večno pogubo. En sam perst mu pomoli in prijel bo za celo roko, ter te potegnil za seboj v pekel.

Sliši se tudi: Mi orgljavca plačujemo, toraj imamo mi ž njim

zapovedati. Počasi prijatelj! Res da ga plačujete, in sicer plačujete zato, da vam orglja. Toda kako ima orgljati, ne gre vam razsoditi, temuč cerkvi in duhovščini, katera v njenem imenu vodi, kar je cerkvenega. Saj tudi davke vi plačujete, postav si pa vendar sami ne delate, ampak gosposka, katerej davke odrajtujete. Duhovnom tudi biro dajate, vendar nobenemu pametnemu človeku ne pride na misel terjati, da bi duhovni tako pridigovali in učili, kakor bi se spačenemu poželjenju dopadlo, in ne po božji volji in Jezusovih nauk. Ravno taka je z orgljanjem. Ko bi hoteli v cerkvi le ljudem streči in ne Bogu, na enkrat bi šlo vse narobe. Eden bi hotel to, drugi zopet kaj drugega. Bila bi zmešnjava, kakor v hiši, kjer hoče vsakdo gospodariti.

*

Toliko sem posnel* z listkov. Porabil sem vsak stavek, ker vsacega cenim ko dragi biser. Važna je pa ta pridiga tudi zategadel, ker spoznamo, da so že v predcecilijanski dobi modri možje vedeli ceniti pravo cerkveno glasbo. Takrat, kakor danes, je imela ta sveta stvar nasprotnikov, katere je treba s podukom pridobiti, a ne od sebe odvracati. Iz opazk, na robéh s svinčnikom načrtanih, pa tudi povzamem, da je bila cerkvena glasba pred rajnim gosp. Riharjem veliko slabša, popolnem posvetna, in da je že on z brezovo metlo pometal po koru. Da je takrat vladalo tako spoznanje, ko danes, bila bi preustroja cerkvene glasbe že doveršena. A zgodovina počasi koraka, ideje se polagoma razvijajo; dela je ostalo nam še dovolj. Delajmo neustrašeno, kakor rajni gospod Škofic, osnovelec te pridige, in Bog nam bo trud poplačal.

(Cerk. Glasbenik.)

~~~~~ Adresa,

ktero so slovenski romarji po kardinalu Ledohovskem izročili sv. Očetu, se glasi:

Sveti Oče!

Med velikim Slovanskim narodom, osemdeset in več milijonov duš, ki je danes vsaj po svojem katoliškem delu s svojimi zastopniki pred koleni Vaše Svetosti, je tudi steblo Slovensko, ki šteje ne daleč od dveh milijonov skoro samo katoliških prebivalcev iz peterih episkopij, to je, iz Goriške nadstolnice, iz Ljubljanske, Mariborske, Teržaško-Koperske in Kerške vladikovine.

Pravimo, skoro čisto in edino katoliških duš, ker število drugovercev je tako neznatno, da ni imena vredno. Prisijala je pa luč svete vere Kristusove našim okrajinam že v prvem kerščanskem stoletju po apostolskih učencih ssv. Hermagoru in For-

tunatu in družih; po verjetnih izročilih je sam sv. evangelist Marka ob Oglejski strani dospel v naše kraje; Istrijo, Panonijo in Dalmacijo pa je po enacih izročilih obiskoval tudi že apostoljski pervak sv. Peter spremljevan od sv. Klemenca, ki je bil pozneje tretji njegov naslednik ko poglavar vesoljne sv. Cerkve.

Pozneje so drugi sveti poslanci od zahoda našim očetom prizigali luč resnice božje, kakor sv. Rupert iz Solnograškega, sv. Virgilij, frižinski višji pastirji in drugi iz Bavarske zemlje. Še boljše se je vkoreninilo kerščanstvo zlasti pri vzhodnih naših rojaki in sosedih, ko sta po božji previdnosti prišla nova aposteljna Ciril in Metod iz Carigrada med Slovence, ter sta z ljudstvom v njegovem lastnem jeziku znala govoriti, in

„Bili so radostni Slovani,
Zaslišavši presladki glas:
Beseda materna naznani
Nebeških čudežev jim kras.“

Zato po pravici danes tudi mi Slovenci z drugimi svojimi brati pred Vašo Svetostjo po Vaši dobrosti, sveti Oče, tukaj v samem Vatikanu preslavljamo velika naša aposteljna ssv. Cirila in Metoda.

Ta naša Slovenska dežela je sicer mala po prostoru in prebivalstvu, pa velika s svojo vero v pravega Boga in Njegovega Edinorojenega, nepremakljiva v podložnosti do Kristusovega namestnika v Rimu. Ta dežela je danes pred Vami kakor 263. naslednikom sv. Petra, o naš sveti Oče! Želi po preblagi naklonjenosti svojih premilostnih gospodov višjih Pastirjev Vam, sv. Oče, besedo govoriti in najponižnejši zahvalo naznaniti za Vašo veliko gorečnost, vsled ktere ko „Luč na nebu“ — Lumen in coelo — razsvitljujete sedanji mračni svet, zahvaliti se posebej za brezumno ljubezen, ki jo razodevate do nas Slovanov; zahvaliti Vas za nepremagljivo, zares apostoljsko delavnost, s katero iščete, se trudite in prizadevate zediniti vse Slované v eno samo čedo Kristusovo; zahvaliti se Vam za preslavno Encikliko od 20. kimovca 1880 „Grande munus“, s katero ste našima apostelnoma Cirilu in Metodu službo oltarja podelili, ju visoko povzdignili, njuno češčenje razširili po vesoljnem katoliškem svetu; zahvaliti se Vaši Svetosti za toliko dobroto, da ste dopustili danes sinovom iz Slovanskih zemelj pred Vaše obličje priti. O sv. Oče! za to in tolike druge neprecenljive milosti Vam je z vsimi drugimi milijoni Slovanskih vernikov iz najglobjega serca hvaležen tudi Slovenski narod! Blagovolite, sv. Oče, milostno sprejeti odkritoserčno zahvalo našo in podeliti z vsemi drugimi vred tudi naši deželi Svoj apostoljski blagoslov, in blagoslovite še prav posebno vse katoliško-slovansko prizadevanje za poedinovanje naših ločenih bratov, da bi po ze-

dinjenih prošnjah in na priprošnje ssv. Cirila in Metoda že skoraj bil en sam blev in en Pastir pri vseh spoznovaleih Kristovih.

* Slomšekove životopise je na svitlo dal marljivi ptujski vikar, č. g. Lendovšek, ki si je z izdavanjem Slomškovih spisov pridobil častno ime in lepe zasluge za slovstvo slovensko. Tudi gori omenjeno knjižico priporočamo zlasti gg. katehetom, staršem in učiteljem, ki naj jo zlasti kupujejo za darila šolski mladini, kateri ne morejo lahko boljše in pripravnejše knjige v roke dati. Kdor naroči 10 iztisov, mu g. izdajatelj ceno zniža za polovico.

Družba sv. Mohora.

Razpošiljatev knjig družbe sv. Mohora se je pričela. Veršila se bode po versti kakor so škofije tiskane v družbinem koledarji in sicer: 1. Goriška nadškofija, 2. Kerška škofija, 3. Lavantinska škofija, 4. Ljubljanska škofija, 5. Teržaška škofija, 6. Zagrebška nadškofija, Sekovska škofija, potem razne škofije. Vrvnato je tako, da prejme vsak družnik knjige do vseh svetnikov, t. j. 1. novembra.

Duhovniške zadeve.

Kerška škofija. Č. g. Warmuth Klem. je dobil faro Malacerkv. Č. g. Formas Franc gre za provizorja v Dvecerkvi. Prestavljeni in vstavljeni so čč. gg. kaplani: Lutman Mat. v Trebno, Jereb Jož. mlaj. v Kerško, vit. žl. Steinberg Konst. v Vogličce, Kubica Jož. v Lipo pri Sachsb. in Palle Jož. v Kotarče. Č. g. duh. svetovalec Ažman Šim. je imel svojo zlato mešo.

Lavantinska škofija. Farni konkurs so napravili čč. gg.: Gmajnar Karol, Hecl Avg., Kolenski Mart, Bračko Miha, Ostrožnik Ant, Tamše Val., Tribnik Karol, Ulčnik Jože in Zmazek Fr.

Ljubljanska škofija. Č. g. Bevec Jan. pride za kurata v Podvelb. Za stolnega kaplana v Ljubljano pride č. g. Šarabon M., v Šmartno pri Lit. Molek M., v Št. Rupert Gornik Fr. in v Boh. Bistrico Ažman Šim. — Č. g. Klemenc Prim. se poda v stalni pokoj.